

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

III
П-12526
1926-1-12

20010/1926p.

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

ІМЕНІ

ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

27610

Ч.

/VII

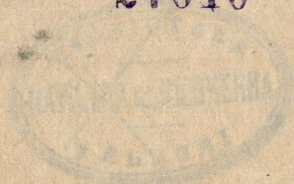
1926 р.

352-51-79
4-15-258
4-15-258
СВІТ ДИТИНИ

АЛЬМАНАХ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІЧНИК VII

27610

Київ
Національна бібліотека України
1976.

III

PT-12-526

1526-112

RECORDED

INDEXED

1955

1955

1955

016.2

1955

08

СВІТ ДИТИНИ

АЛЬМАНАХ ДЛЯ ДІТИЙ

РІЧНИК VII

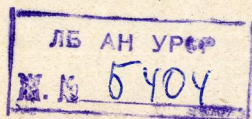

~~27010~~ / VII

Розд. 210-4/15 50

Львів
Накладня Михайла Таранька
1926.

Зміст VII річника.

1. Вірші.

Ваврисевич Микола:

Мати й діти 17.

Веселка Соня:

В маленькій хатині 81.

Добре серденько 266.

При колисочці 247.

Вільшенко Ярослав:

Великі дні 57.

Дві мишки 238,

Збиточники 201.

Лицар Данко 158 — 159.

Малий козак 262.

Малий редактор 209.

Мамині потіхи 191 — 192.

Марійчин братчик 94.

Мудрі жабки 223 — 326.

Наш Мойсей 133.

Незабудьте діти 153.

Несподіваний напад 89.

Перша мандрівка 165 — 167.

«Світик» своїм читачам 1.

У фотографу 255

Завадович Роман:

Юрчик 155.

Звойницька Олена:

Ялинка 20.

Зока:

Метелик 177.

Данильчук Іван:

Юля у вікні 53.

Дмитренко Тарас:

Осляча натура 249 — 250.

Дорошук С. М.:

Заклик 237.

Капельгородський Пилип:

Село 28.

о. Костельник Гавриіл:

Велика правда 129.

Вечірня молитва дитини 40.

Когут 238.

Ластівочка 119.

Лялечка 231 — 232.

Ніч і ранок 30.

Рідна хага 46.

Розмова вітрів 260.

Сторож обійстя 66.

Кравченко Уляна:

Бабусина казка 30

Л. Б.:

По роботі 232.

Пташка 179.

Рідні 213.

о. Літинський Ярослав:

Вже недовго любі діти 185.

Люпенко Петро:

Велика робота 8.

Нуся:

З весною 87.

Сон малої донечки 78.

Човен 172.

П. В.:

Весна 105

Молоде покоління 76.

Усміхнулось сонечко 126.

Плещеев-Самсонів:

Вінок Христа 211.

Квітка 143.

Підгірянкa Марійка:

Гей хлопці 267.

Журба 12.

Зашумить в крила 217.

Зимою 69.

Під зиму 245.

Сніжок 264.

Тато Дарці:

Стятий Миколай 241.

Тягнигоре Дмитро:

Діточки 208.

Котик 265.

Рідна мама 260.

Школяр-пустій 190.

2. Байки і казки.

Андерсен Ганс Хрістіан:

Король, дама та хлопець 112 — 119.

Брати Грім:

Столик-чародій, золотодайний осел
і кий-самобій 192 — 199.

Вільшенко Ярослав:

Зачарований князенко 34 — 40.
Попелюшка 82 — 86.
Пригоди качурика Квака 173 — 174.

Грушка Ян:

Жито і хміль 266.

Кадлубіцький Гр.:

Згода будує — незгода руйнує 250 — 254.

Лотоцький Антін:

Дванадцята казка дідуся Тараса 2 — 8.
Котик у чобітках 58 — 64.
Тринадцята казка дідуся Тараса 226 — 230.

Люпенко Петро:

Віл і кінь 90.
Хрущ і метелик 138.

Лясиченко Всеволод:

З великого Лугу 218 — 222.

Магир Микита:

Непослушна мушка 49.

Мандюкова Ярослава:

Про князенка Змія й дівчинку Орусю 96 — 100.
Як зайчик перехитрів лиса 42 — 46.
Як то пан Лисок умирав 256 — 260.

Толстой Лев:

Про зерно, велике як куряче яйце 204 — 207.

Тягнигоре Дмитро:

Віддячився 179.

Чондлер Христина:

Лісовик Хмурий та Фея з веселки 23 — 26.

Шведер Евген:

Байочка про смерічку 89 — 90.
Догадливий червак 214 — 215.
Сніговик 94 — 95.

Ріжні казки і байки без поданих авторів

Грамін і віл 100.
Довгоносий король 175 — 176.
Доля отамана 18.
Когут і лисичка 144.
Неначе павич 12.
Нерозважний 102.
Одурений чорт 91 — 92.
Павук і комахи 110 — 112.
Пес і дятель 207 — 208.
Суперечка на писарським столі 95.
Чому пес переслідує зайчика 53 — 54.

Чим вовк платить 265.

Як звірі хату будувати 134 — 138.

3. Оповідання.

Бачинський Леонід:

Вулкан 124 — 126.

Богданко:

Щади 245 — 246.

Боровський Володимир:

Дмитрик 121 — 123, 139 — 142.

Блажкевич Іванна:

Несподівана поміч 156 — 157.
Під стінкою 106 — 109.

В-ка. Ю.:

Школяр 186 — 190.

Ватнер Н.:

Пісня землі 168 — 172.

Заклинська Осипа:

Наша учителька 27 — 28.

Кононенко Харитя:

Наші діти в Канаді 145 — 150.

Кисілевський В. Ю.:

Пригоди канадійського зайчика 13 — 17.

Леся Українка:

Метелик 212 — 213.

Лягерлеф Зельма:

Пес Каро і лось Сивак 70 — 76.

Мандюкова Ярослава:

Кілька днів із життя Нюня 233 — 237, 247 — 249.

Один день із дитинних літ Івана Франка 130 — 133.

Пригоди в останню ніч старого року 9 — 10.

Фіялка 120.

Пірс Грація Аделя:

Старий Тітонос, пильний сверщок 201 — 204.

Середа Михайло:

Рисеві пригоди 160 — 165.

Тета Олена:

Діти граються 28 — 30.

Федоров-Давидов А.:

Страхопуд 20 — 22.

Чівер С. Л.

Відважний малий Сато 61 — 69.

Jamot R. E.:

Чар рідної мови 267.

Ріжні оповідання без поданих авторів.

Воробець і ластівки 254.
Два приятелі 199.
Про жучка-світлячка 210 — 211.

4. Всячина.

Гриб-галапас 155.
Загадки: 32, 55, 79 — 80, 103 — 104,
127 — 128, 151 — 152, 182 — 184,
215 — 216, 239 — 240.
З чого повстали перші перлинки 41.
Зима як артистка 48 — 49.
З життя псів 176.
Мамина честь 109.
Мої забавки 30 — 31.
Незамітне звірятко 124 — 125.
Помножувач 181.
Послушне яйце 178.
Подяка 268.
Проїздка в Кореї 11 — 12.

Приказки 265.

Розв'язки загадок: 56, 80, 104, 152,
184, 216, 240. 268.

Свиня в упряжі 142.

Свято книжки 263 — 264.

Свято »Просвіти« 242 — 244.

Танок 105 — 102.

Театральні вистази 180 — 181.

Хто може йти просто 47.

Чому шпилькові дерева ніколи не
скидають свого листя 77 — 78.

Чому небо блакитне 50 — 53.

Щось дуже дивне 65 — 66.

Як лісник дбає про звірят у лісі
19 — 20.

Як читати книжки 262.

Редактор і видавець „Світа Дитини“
Михайло Таранько.

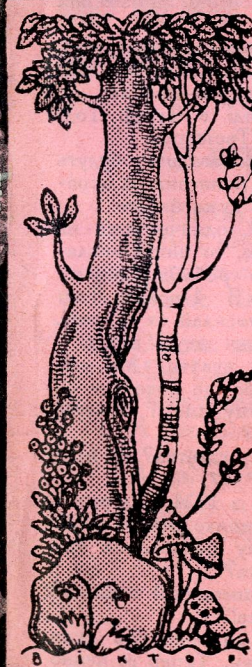
27610

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 1.

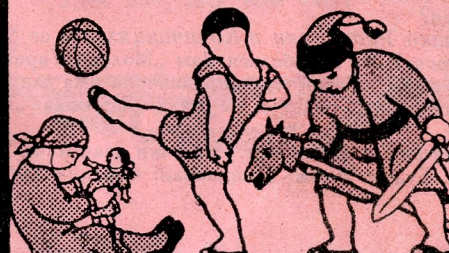
СІЧЕНЬ 1926.

РІК VII.

ЗМІСТ:

1. „Світик“ своїм маленьким читачам	1
2. Дванадцята казка дідуса Тараса	2
3. Велика робота	8
4. Пригода в останню ніч старого року	9
5. Проїздка в Кореї	11
6. Журба	12
7. Неначе павич	12
8. Пригоди канадійського зайчика	13
9. Мати й діти	17
10. Доля Отамана	18
11. Як лісник дбає про звірят у лісі	19
12. Ялинка	20
13. Страхопуд	20
14. Лісовик Хмурий та Фея з веселки	23
15. Наша учителька	27
16. Село	28
17. Діти граються	28
18. Ніч і ранок	30
19. Мої забавки	30
20. Загадки	32

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

що „Світ Дитини“
можна передплатувати
в кожному уряді поштовим
у цілім краю.

ПЕРЕПИСКА

З

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Давно вже „Світик“ не відзивався до своїх любих приятелів, які засипували його листами в різних справах. Зложилися були на се різні причини. В сім одначе році отвиряємо знов, на бажання багатьох читачів, відділ: „Переписка з читачами“ ... де „Світик“ містити буде свої відповіді на листи читачів.

Богдан і Генчик Думіни в Літині: Милою несподіванкою була для „Світика“ карточка від Вас. Передплату на газетку складайте на пошті в Меденичах. Для Богданчика маю несподіванку: пан Королів-Старий з Праги прислав для нього 1 прим „Пригоди Івася Крілика“ в чеськім перекладі. Книжечка прийде поштою. За бажання з нагоди іменин мій редактор пересилає Вам гарненьку подяку.

Яремцьо 'Груц у Заваді: Адреса до Тебе є зовсім правильна. „Світик“ знає, що в краю є 2 Завадки і тому на однозвучні місцевості звертає пильну увагу. Як лучиться якась помилка — то вже винна тут пошта. Найкрасше однак зробиш, як попросиш мамусю, щоби заперенумерувала газетку в поштовім уряді в Турці. Тоді вже не буде похибок і кожде число буде правильно доходити до Твоїх рук.

Марта Садовська в Молодькові: Надіслані ще в 1925 році загадочки будуть надруковані. Пришли ще які, одначе кожда загадка повинна бути написана на окремім куснику паперу. Оповідань не присилай, бо „Світик“ має їх дуже багато.

Івась Талайко в Сяноці: Твої вершишки досить удатні, одначе вони не можуть бути надруковані. Наколи у Тебе є охота писати вершишки, то пиши і складай їх до тежки. По якимсь часі переглянь їх, а побачиш тоді, що треба їх у дечому поправити. Як їх поправиш — знов сховай і заглянь до них по 3 4 роках. Тоді побачиш, чи сі вірші добрі і тоді, як вони Тобі сподобаються, посилай їх у світ. Загадка з життя Шевченка не добре уложена. Подумай тай уложи якусь иншу.

Міля Ниткевичівна в Бучачі: Що „нового“ коло Тебе чувати? Ми вже так давно не переписувалися! Що там поробляє і чи має на Тебе ще „око“ — ся „приятелька“, про яку згадувала Ти так „сердечно“ в останньому листі? Чомусь тепер дуже мало приятелів має „Світик“ у Бучачі. Чому се так?

Богдан Мандюк у Черемішлі: Як подобається Тобі тепер газетка? Чи при-
дбав Ти багато нових книжечок до своєї бібліотеки за рік 1925?

Мелася Процивна у Вірхомлі: Твій останний листик іще з 1924 р., держить собі „Світик на памятку і нераз важко сумує — бо подібні листи приходять до нього також з інших сторін. Чи був у вас сподіваний „гість“ і як йому подобалося тай чи свого літа мухи не покусали знову того „симпатичного пташка“?

Роман Кісь у Тростянці: Як там поступає у тебе наука писання й читання? Маю надію, що вже сам власноручно напишеш мені листа про се!

Маруся Трибальна в Черемішлі: Твій перший листик до мене був дуже гарно написаний і не мав ні одного блуда, ані найменшої плямки. Тепер то певно ще красше умієш уже писати? Правда?! А як там йде Тобі наука музики? Що поробляє маленька Іруся?

Зеньо й Оксана Радивилли в Копичинцях: Чи не бракують Вам які числа газетки з минулого року? Як подобалася Вам „Молода Україна“? На сей рік буде „М. У.“ змінена тай своїм змістом буде призначена вже для широких кругів і стане журналом українських родин, подібно як була російська „Нива“, або німецька „Gartenlaube“.

Оленка Тимяківна в Новосілі: Казочки такі, яких Ти собі бажаєш, будуть друковані в сім році. Будуть також і віршовані бажання для родичів з нагоди всяких родинних свят.

СВІТ ДИТИНИ

„Світик“ своїм маленьким Читачам.

Із Роком я Новим
Йду Світик ваш між Вас
І щастя і здоровля
Бажаю Вам всім враз.

Осьтак вже семей рік
Між Вас я, Діти, йду,
Науку тай розраду
Я ніс Вам і несу.

В дні горя, болю, мук,
Я силу в Вас стало,
На службу Вітчині
Усіх Вас готовлю.

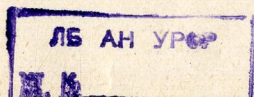
Та дбаю і про се:
Від Вас щоб гнати сум —
І жартами й казками
Веселю я Ваш ум.

Й Ви любите мене
І вірите мені,
Потіха з Вас буде
Коханій Вітчині.

Та жаль, ах жаль важкий,
Що Вашії батьки —
Не всі мене приймають
В свої доми й хатки.

Просіть, всі діти, щиро
Развраз батьків своїх,
Щоб „Світик“ заплатили
Для вас, для вас усіх!

Я. Вільшенко

Дванайцята казка дідуся Тараса.

Морози пустили. Потепліло. Замість снігу пустився слітний дощ, як осеню. Годі дітям на дворі гратися. А так гарно було! Чи на саночках із гори спускатися, чи бабу ліпити зі снігу, чи війну провадити сніговими кулями. У сій війні то вже Славко комендант. Але й Маруся не поступається йому! Вона проводить »Лицарям Червоної Калини«, а Славко військам Баби Язі. (Сі назви взяли вони з казок дідуся Тараса). Гей, як виступлять проти себе лицарі Червоної Калини й сили Баби Язі — то то завзятуший бій! Два ряди дівчорі, як два живі рухомі плоти стоять проти себе, вужем вививаються. Летять білі кулі й розбиваються на одягах дітей, а то й на личках. А діти з зачервонілими личками згинаються, роблять зі снігу кулі, підводяться й кидають кулями враз до приказу — сі Марусі, а ті Славка — скоро, звинно. — Гарно було, як був сніг. А тепер слота, як в осени! Нічого не вдієш, треба в хаті сидіти. Нудно! І всі діти гуртом до дідуся Тараса.

— Дідусю, дідусику! казку скажіть нам, казку!

— Гей, діти, та деж я вам уже тих казок назбираю? Я оповів уже вам усі, які тільки знав — боронився дідусь Тарас, на бік »Діло« відкладаючи, що його саме читав.

Та діти не вступалися. Обступили дідусика кругом тай знов своє:

— Ні, ні, дідусю, дідусику добрий! Дідусик знають іще багато казочок...

— Тай завзятіж ви! — каже.

А там подумав тай глип у часопис і додав: — Ну, добре, діти, скажу вам казочку про лицарів.

— Червоної Калини! — доповнила Маруся.

— Ні, діти, лицарі Червоної Калини, наші Усуси, воювали крісом, а я оповім вам казку про лицарів, що зовсім иншого оружа живали — про лицарів Ясного Сонця. Тільки слухайте уважно:

Казка про Лицарів Ясного Сонця.

Се було давним давно. В одній країні за семи горами й за семи ріками жила княгиня Калина. Княжувала вона над країною гарною та багатою. Гарно тай добре було їй підданим. Що землі княгині Калини були багаті та просторі, то багато слалося женихів до неї. Та вона всім подавала гарбуза, бо любила князенка Ясного Сонця й для нього сама рушники ткала та вишивала орлами.

Та ласий був шмат: держава княгині Калини й вона сама була гарна, така вже гарна! І от: коли побачили женихи, що добровільно княгиня Калина не віддасть нікому з них своєї руки, задумали силою здобути її державу й її саму змусити віддатися за котрогось із них. Гей, як насунули вороженьки на Калинину державу, як те

тайворонне чорне. Та княгиня нічого: лицарів своїх у бій посилає, ще й помочі просить у князенка Сонця Ясного. А князенко зараз своїх лицарів збирає та княгині Калині на поміч спішить...

Завзяті були бої, люті, криваві. Та нічого не вдіяли вороженьки княгині Калині, бо славні були лицарі в княгині й славні були лицарі в князенка Сонця Ясного. Як той мур твердий, кремінний стояли вони на межах княгининої держави грудь при груді й відбивали напади ворожі один за одним. Бачать вороженьки люті, що нічого не вдіють, тільки на дармо сили тратають і стали раду радити.

Радили, радили тай: — А що кажуть — самі ми нічого не вдіємо сій княгині Калині, бо їй помагає отой князенко Ясного Сонця, а він якісь чари знає. Його військо не воює звичайним оружжем, а проміннем ясным. Сим проміннем вони й лицарів Калини піддержують і нас бють, страшно для нас їх оружжя, промінне ясне, сліпуче! — каже один.

А другий каже:

— А ми на них нашім війська цариці Темряви! Попросимо її, вона нам допоможе.

— Ба, — каже перший — сильніше промінне Сонця Ясного, як війська Темряви.

— Воно так і не так! — каже інший! Сама Темрява безсильна, але як візьме до помочи Незгоду, Зависть і Ненависть, як вони замкнуть доступ до серць підданих княгині Калини промінню Ясного Сонця, то Темрява легко переможе княгиню Калину.

— Хіба! — сказали інші.

І післали послів до цариці Темряви:

— Поможі нам просять перемогти княгиню Калину й судженого її князенка Сонця Ясного.

А Темрява цариця:

— Я радо поможу, ненавиджу я дуже сього князенка Сонця Ясного.

І посунули сили цариці Темряви: багато, багато їх, як тая ніч чорна та глуха сунуть вони на соняшну країну, княгині Калини. Та дарма! Вої князенка Сонця Ясного ярким, сліпучим проміннем не пускають сил цариці Темряви навіть на межі держави, геть проганяють їх.

Лютує цариця Темрява й Незгоду, Зависть і Ненависть на поміч, на підмогу кличе.

— Вам — каже — легше! Продістаньтеся в країну княгині Калини й заслоніть серця її підданих перед проміннем Сонця Ясного. Беріться перше всього до людей трусливих, хитких, а вигідних і самолюбних. Вони вже допоможуть і інших узяти вам.

І якось продісталися в державу княгині Калини Незгода, Зависть і Ненависть. Не йшло їм спершу. А там і найшлося трохи хитких слабодухів, що допустили до своїх серць спершу Зависть, а далі і Ненависть та Незгоду.

І зраділа, зраділа так Темрява!

— От, тепер то я переможу тебе, княгинюнько Калино, не допоможе тобі й твій князенко Сонця Ясного. Я ще на поміч і Зневіру покличу.

Покликала. Як узялися всі чотири помічниці цариці Темряви за діло, так що раз більше серць підданих княгині Калини замикалося для проміння Сонця Ясного, так що раз темніше ставало в державі княгині Калини. І падали лицарі княгині Калини і знесилювалися лицарі князенка Сонця Ясного — та все дарма, густа темрява, як ніч чорна залягла вже всю країну.

Тоді княгиня Темрява закликала на всіх ворогів княгині Калини:

— Тепер вам простелений шлях у державу княгині Калини — рушайте, беріть її землі, добра її й підданих її з тілом і з душею, як своїх!

І рушили вороги княгині, женихи колишні тай стали ділитися її добром, а її саму в темну темницю заперли, на сім замків замкнули...

І сум і плач і стони понеслися по землях княгині. Похилилися піддані княгині Калини, слухняні зігнули шиї в ярмо. Тільки в декого тліла ще іскорка в серці, що її оставило було промінне Сонця Ясного, жевріла туга за княгинею Калиною й вони почали співати пісень тихих, тужливих про красу княгині Калину, про давню її славу й велич, про горе теперішнє.

І злякалися сих пісень нові володарі земель княгині Калини та взялися переслідувати тих співців. Однак дарма, нарід полюбив їх.

І стали іскри в серцях народу з під попелу добуватися, полуменем зніматися...

Аж тут і заверуха зірвалася така страшна, на ввесь світ. І злучилося полум'я в серцях підданих княгині в один пожар. Тоді згадали піддані княгиню свою:

— Гей, брати, ходім княгиню визволяти! — закликали.

І зібралось лицарство, присягу зложило й назвало себе лицарством Червоної Калини й пішло визволяти її, княгиню свою.

Злякалася цариця Темрява тай знов кличе всі чотири помічниці свої: Зависть, Ненависть, Незгоду й Зневіру.

І падали лицарі Червоної Калини, кривавилися, гинули — та не дармувала й цариця Темрява з помічницями своїми: не пускала з лабет підданих.

І згадали тоді лицарі Червоної Калини лицарів Сонця Ясного:

— Коб вони були, легко булоб нам перемогти сили цариці Темряви.

Та дарма — не продістатися промінню лицарів Сонця Ясного крізь ніч темряви густої — хоч як вони стараються дістатися, з підмогою поспішити лицарству Червоної Калини. Пробилиб вони

темряву, та позамикали серця піддані княгині Калини, самі не пускають проміння до себе.

І падали лицарі Червоної Калини на всіх просторах земель княгині Калини, рясно, рясно покрили могилки завзятих, очайдушних лицарів від Сходу до Заходу та від Півдня до Півночі. Не сила вже встоятися лицарям і сказали вони:

— Нічого не вдіємо без помочи лицарів Сонця Ясного.

А лицарі Сонця Ясного йдуть до князенка свого тай кажуть:

— Не сила нам піти з підмогою лицарям Червоної Калини, ті піддані замикають перед нашим проміннем серця свої, а без того воно промінне, оруже наше, не оруже.

І каже князенко:

— А ви не до старих звертайтеся, лише до дітей їх. Невинні, незатроєні ще отрутою рабства їх серця приймуть радо промінне ваше.

Послухали лицарі ради князенка свого.

І продісталися крізь пільму, збирали, де могли діток підданих княгині Калини й слали в їх серденька проміннечко ясне. І приймали діточі серденька те проміннечко, розгрівалися.

Та не спали вороги, стали всіми силами переслідувати лицарів Сонця Ясного, не допускали їх до діток. А батьки діток байдуже гляділи на те тай очайдухами називали їх отсих лицарів Сонця Ясного.

Однак лицарі Сонця Ясного не зневірювалися, дальше слали промінне в діточі серденька, розгрівали їх і берегли діток перед наступом цариці Темряви. Мало їх було отих лицарів тай важко приходилося їм устоятися серед байдужности батьків. Та лицарі полюбили діток і хоч терпіли й голод і холод і знущання, не зневірювалися, а йшли сміло до меги.

— Те все для визволу княгині Калини, судженої князенка нашого — говорили, вірили вони й ся віра додавала їм сили й завзяття витривати, встоятися..

І найважніше, що мали здобути, здобули: діти полюбили їх, лицарів Сонця Ясного.

Полюбили й наставляли на батьків своїх, щоб стали до помочі лицарям Сонця Ясного...

І стали батьки протирати очі наче з просоння:

— А справді вони добра бажають нашим дітям — годі нам батькам байдуже глядіти на їх зусилля — станемо їм до помочи...

І станули...

І загоріли діточі серця огнем любови, а від сього огню розгрівалися й серця батьків, добувалася іскра в серцях їх, що тліла під грубою верствою перегорілого попелу, а там їх холодні вже серця пожаром...

Тоді ввійшов князенко Сонця Ясного в землі княгині Калини й тоді трісли замки на темній темниці, де була замкнена княгиня

Калина — цариця Темрява втекла з земель княгині Калини — князенко Сонця Ясного висвободив княгиню Калину й вскорі відбулося величаве весілля князенка Сонця Ясного з княгинею Калиною. Була велика радість у державі княгині Калини — лилися меді й вина і я там був, мід, вино пив, а вам із весілля приніс — сю казку...

— А я знаю, дідусику, хто се лицарі Сонця Ясного — сказала Маруся, коли дідусь Тарас скінчив казку.

— Хтож се такий? — спитав дідусь Тарас.

Се наші учителі й усі ті, що працюють у «Рідній Школі».

— сказала Маруся.

— Бистро думаєш, мушу похвалити тебе, Марусе!

Маруся засміялася:

— Я, дідусику, знала з гори, про що ви оповідатимете, бо ви заки зачали оповідати казку, глипнули насамперед у «Діло» й там спинили зір на заклик Укр. Пед. Товариства до жертв на «Рідну Школу».

Дідусь і собі всміхнувся:

— І се добре! Зараз пізнати, Марусе, що ти добра пла-
стунка. Та вертаймо до казки: отже ти, Марусе, знаєш, хто се лицарі Ясного Сонця, знаєш, що се учителі й усі ці люде, що працюють у «Рідній Школі». А тепер скажіть мені, діти, чому я оповів вам тепер сю казку, а не иншу яку, про якусь заслужену людину? Тут вмішався Богданко:

— Дідусь таку оповіли нам казку про лицарів Ясного Сонця, чи то про «Рідну Школу», що тепер іде Різдво, а коляда се одна ^{ну} дуже важних жерел прибутків на «Рідну Школу». (Богданко ходив уже до третьої гімназійної кляси, то й розумів уже, що таке жерело прибутків.)

— Так, так, діти — говорив дальше дідусь Тарас — більшість нашого народу, навіть нашої інтелігенції, ще не дійшла до тої свідомости, що найважнішою нашою твердиною се «Рідна Школа». Коли її втратимо, то можемо писати собі «амінь». А багато є в нас таких, що хоч і розуміють се, та байдужі до справи, не знають, чи не хочуть знати, що се таке народні обовязки... От, тому наша «Рідна Школа» жиє тільки з датків, які дають люде при нагодах пр. різдвяних чи великодних свят.

Тут вмішався Славко:

— Дідусю, а чи не красше булоб, щоб кождий Українець дав що місяця народній податок, відповідно до своїх прибутків — біднійший менше, богатший більше. Нас тут у Польщі є тепер вісім міліонів — нехай би половина всіх дала лиш по сотикови місячно то булоб уже 40 тисяч золотих місячно...

— Так, так, Славку! Та саме біда в сьому, що в нас нема ще виробленої такої карности й правового обовязку — у нас тільки хвиля впливає, хвилевий запал і тому мусимо для народніх цілий використовувати всяку таку нагоду. Та я хотів би знати, чи ви

знаєте й розумієте, що се «Рідна Школа», чи там Українське Педагогічне Товариство?

— Тут Галя:

— Українське Педагогічне Товариство засноване ще в 1881 р. За час свого більш як сороклітнього існування зробило воно дуже багато. Спершу видавало книжки й часопис «Дзвінок» для дітей і молоді та удержувало виділову школу ім. Тараса Шевченка, а тепер удержує середні й всенародні школи в цілім краю та дальше видає книжки для молоді. Зробилоб для нашого народу багато більше, та не стає гроший на се — бо як дідусь казали, ми Українці ще не розуміємо як слід, що то таке рідна школа.

Дідусь Тарас радіє:

— Гарно, діти, що ви так розумієте вагу й значінне рідної школи. Якби так усі діти розуміли се, то рідна школа наша булаб богата, бо вони не далиб спокою ні батькам, ні своякам, ні знайомим батьків, поки всі сі не післалиб що місяця бодай маленьку жертву на рідну школу. І тоді наша «Рідна Школа» моглаб засипати народними школами, а також фаховими: торговельними, промисловими й хліборобськими всю нашу країну.

Маруся доказала:

— Тоді наш народ був би й багатий і сильний та свідомий.

А дідусь на се:

— Так, Марусечко, тоді наш народ був би багатий і сильний та свідомий.

А Маруся знов:

І наші лицарі Сонця Ясного, наші учителі «Рідної Школи» не примиралиб із голоду, а моглиб усі свої сили віддати вповні на службу й користь рідному народови.

Тут Леся докинула:

— А мені, дідусю, впала думка, не знаю, чи вона буде добра. Ми всі діти, як тут є, повинні написати до стрийка Олександра й Варвари в Америці, щоб, прислали що місяця жертви на нашу «Рідну Школу.»

Зрадів дідусь:

— Знаменита думка, Леся. — І стрийко Олесь і тітка Вася скорше й більше пришлють, коли дістануть такий лист від вас, діти. Ви й у школі скажіть вашим товаришам і товаришкам, нехай понаписують листи до свояків в Америці, щоби прислали датки на нашу «Рідну Школу.»

— Ми зробимо так, зробимо так — закричали всі діти, навіть маленька Богданка

— Як се зробите, то зробите вже багато — говорив дідусь Тарас — ви й тут у себе дома не минайте ніякої нагоди й батькам вашим пригадуйте, щоб не забували про рідну школу й усім знайомим, що приходять тут. І ваших товаришів і товаришок намовляйте до сього! Кажіть їм: «Хто прийде до вашої хати, все

пригадуйте: »Стрийцю, вуйцю, тіточко, не забувайте про »Рідну Школу«. Так уже є в світі, що дітий старший скорше послухав, як старшого в таких випадках.

Діти прирекли дідусеви Тарасови, що й про се говоритимуть із товаришами та товаришками.

А дідусь закінчив:

— Тепер багато з ваших товаришів поїде на свята; порадьте їм, нехай дома звернуть увагу всім, що вся коляда йде тільки на »Рідну Школу.« Пригадайте, що є однодушне рішення всіх краєвих наших товариств, організацій і партій, а навіть наших Владик, що вся коляда йде тільки на »Рідну Школу!« Так, діти, все й усюди мусите тямити про »Рідну Школу.« Як із малку навчитеся сього, то й як доростете, будете справжніми Українцями, свідомими робітниками... — закінчив дідусь...

А діти подякували дідусеви Тарасови за казку й за науку та відійшли на бік, нарадитися над тим, як то вони будуть дбати про »Рідну Школу.« Насамперед рішили вплинути на товаришів і товаришок, щоб так, як вони, не занедбували справи рідної школи й все та всюди пригадували про »Рідну Школу.« — Маруся радила навіть, щоб заснувати серед дітий »Лицарство Ясного Сонця«, яке малоб обов'язком дбати про »Рідну Школу.«

Чи заснували вони вже таке лицарство, поки що не знаю!

Антін Лотоцький.

Велика робота.

Раз дівтора із охоти
Задумала справу,
Забралася до роботи
Й кинула забаву.

Стали разом класти хатку,
Плотом городити,
Через річку класти кладку
Й огород садити.

Господарство хоч маленьке,
Обводили плотом
І комору вже маленьку
Ліпили болотом.

Прутиків, трави, болота
Купу назносили,
В однім кінці йшла робота,
В другому місили.

Бо наклали кругом всього,
Що й нікуди стати,
А молодші з того всього
Полягали спати.

Лиш старенький дід спиняє
І дітий навчає:
Хто багато зачинає,
Мало що кінчає.

П. Люпенко.

Пригода в останню ніч старого року.

Бє одинайцята година в ночі. Місто всюди ясно освічене, люди сидять, пють, їдять, молоді танцюють, бавляться. Всюди співають, балакають, хочуть привитати гідно новий рік. Тимчасом у лісі все мов вимерло. Густий, білий сніг грубим покривалом укрити землю, замів усі стежки й дороги. З поза хмар виглянув срібнолиций місяченько; при його світлі сніг виглядає мов тисячі-мільйони лискучих діамантів. Ніде не можна відкрити ні одного живого сотворіння, все заснуло то зимовим, то нічним сном. Ніде ні чичирк. Лиш одно-одинокє живе єство появилось на скраєчку ліса та слухало здивоване, що се таке робиться в місті.

Вгадайте, що се таке? Думаю, що ніяк не вгадаєте. Тому зовсім тихенько на ушко скажу вам, хто се був такий.

На скраєчку ліса стояв маленький, довгобородий чоловічок із червоною, шпичастою шапочкою, маленький карличок Кікіріката.

А чому він так дивно називався?

Зараз скажу... бо... бо... його так назвали, ха, ха, ха! Не можуть ті дивні чоловічки називатися так, як ми; вони мають свого короля, своє царство, але все, все під землею, а там... Господи, які там скарби бувають, і словом не списати, й мовою не розказати, хіба що тільки піти тай побачити. — Гм! та не так то воно легенько зайти до них. Один хлопчик розказував мені, що зайшов одного дня до отвору печери карликів, а тут вибіг якийсь такий маленький хлопчик із довгою палицею, як не вдарить його по хребті, то ще тепер коли почіхається, болять його кости. Небезпечно шукати їх, ні.

Отжеж до річи, малий Кікіріката стояв і наслухував та дивувався, чому се так святкують люди кєнець старого і початок нового року.

— Час остає часом, — муркотів Кікіріката, — його колесо точиться, не оглядаючись на відмеження. Ха, ха, ха, дивно, люди тішаються, мовби рік був живим сотворіннем та прибігав по своїй впадєбі.

Бурмотів карличок, бурмотів, а врешті вийшов на стежечку, бо бачив, як щось світле, ясне котилося по доріжці.

— Що се таке може бути в такій пізній годині? — подумав він, притулюючи руку до очей.

Коли се щось прикотилося ближше, пізнав він зовсім добре чудове, миленьке дитятко, з довгими золотими кучерями, в яких блестів віночок огнистих троянд. На плечах мало воно кольорові крильця такі, як мають метелики.

Теперечки прийшло воно зовсім близько, а Кікіріката зняв перед ним шапочку.

— Чи знаєш околицю? — запитало дитя срібlistим голосом.

— Очевидно, ангелику, — відповів карлик; — я карлик Кікіріката; чи ж не знаєш мене? Я живу в цьому лісі.

— Ах, ти незвичайно миленький карличку, покажи мені, будь ласкав, дорогу до міста.

— Алеж дуже радо, дуже радо, люба дитинко, тільки скажи мені, чого тобі до міста?

— Ти, Кікірікато, дуже цікавий, хутко постарієшся; не годиться так допитуватися! А втім скажу тобі аж тоді, як передзвонять дзвони в місті, а до міста йду, бо там веселі люди, — відповіла дитинка.

— Зістань красше біля мене, — сказав карлик.

— Ех, біля тебе так сумно, сумно; досі жив я такий самотній, а тепер хочу гуляти. Що іншого в літі, — а тепер бувай здоров! — і крилате сотворінечко хотіло йти далі. Та карлик хопив його за руку й не хотів пустити.

— Пустити мене, пусти, — залепетіла дитинка, — я не хочу тебе, я хочу між людей!

Але карлик не хотів пустити. Тоді дитя зі всієї сили рванулося й побігло, а карлик перевернувся в сніг, аж ноги до гори задер. Тепер дитинка закричала здалека: — Я „новий рік“. Чуєш, як у місті тішаються мною? В свій хвили належу до людей.

І в тій хвилі зникла з очей карлика, який з трудом викарабкався зі снігу, пчихнув і закричав: Нехай живе новий рік!

З німецького пер. Яр. Мандюкова.

Проїздка в Кореї.

Корея се гористий півостров і цісарство в східній Азії між Жовтим і Япанським морем. Від 1905 р. під японською зверхністю. Як кожда країна, так і Корея має свої звичаї, інші як у інших землях. От пр. у Кореї мусить кожда людина, вбога чи богата, звичайна чи визначна, носити на шиї табличку. На сій табличці мусить бути виписане, хто ся людина, де живе та до якого належить стану. Поліція

в Кореї дуже строга, тож хто показавсяб на улиці без таблички, його замкнулиб без милосердя до „Іванової хати“.

Цікаво їздять там у Кореї люди на проїздку й се вважається дуже панським. Замість коний і воза вживають там одноколісної скрині, яку тягне чотири слуги. Пан мусить бути дуже приязний для слуг, бо інакше слуги роззлюстисяб і лишилиб скриню на улиці. А се не булоб дуже приємне панови. Тому дає він слугам подостатком їжі та напиктів. Кореанець правда дуже невибагливий, та заразом і дуже лінивий тай боїться праці. Спить радо

й найбільшою приємністю для нього пізно встати. Тому Корея зветься також „країною пишного ранного спочинку“. Також не радо купаються Кореанці, бо вважають, що купіль шкодить здоров'ю. Найрадше грають у карти та курять тютюн, або пускають у воздух паперових зміїв, щось так, як наші хлопці пускають літом „орла“.

Журба.

Зима студенька,
Снігом куриться.
Ой то моя ненька,
Голубка сивенька,
Дуже журиться.

Тяжко сиротинці,
Трудом стомлена.
Татко в чужинці
Згинув на війнонці —
Піч не топлена.

Не плач, мамко, раю.
Я заступлю тя!
Чи санчат не маю,
Стежки в ліс не знаю?
Чи не люблю тя!?

М. Підгірянка.

Неначе павич.

Найшло вороня павине перо на дорозі, застромило його в хвіст і само собі думає: „Побачуть ворони павине перо в мойому хвості і буде їм здаватися, що воно у мене виросло“!...

Побачили ворони й галки вороня, прибране пером павиним, почали кпити з нього: „От дурненька птиця... ходить, задерши ніс, і уявляє з себе павича!... Та нехай собі чепуриться“. — А сказати вороняткові з чемности ніхто нічого не хотів. Само собою, — не варта задля справжніх пустяків звязуватися, зайвого ворога собі наживати, — все одно вороняткові павичем не бути, хочби цілий хвіст пірем приборати.

З рос. мови переклав Г. С.

Пригоди канадйського зайчика.

Впав глибокий сніг. Ледви вершки кушів сторчали понад ним. За фармою, де в осени рубали ліс, відбуваються звичайно заячі сходи́ни в день і в ночі. Тоненькі галузки беріз і тополь — се найбільші ласощі для тутешніх зайчиків.

В біленьких зимових футерках скачуть вони поміж засипані снігом хаші, своїми битими стежками.

Навинеться якийсь лютий ворог — лис, або ласиця, або мінк*, то щоб тільки вміло дати ногам знати і. зникнути з очий, причаїтись в затишку на снігу, тоді навіть дуже вправне око не відріжнить біленького убору зайчика від снігу.

Того способу держався й Довгоухий, гарний і ще з осени добре ситий представник заячого роду.

Він не був «тутешній», тільки ще в осени прийшов в околицю фарми звідкись із далека, може й з за мочарів. Своєю відвагою і звинністю дуже скоро придбав собі поважання й признание всієї заячої громади в купі коло фарми.

Проминула майже зима, а Довгоухий веселий і здоровий, задоволений цілим світом перебував усі небезпеки.

Але сьогодні, вже на прикінці зими, йому тільки на волосок пощастилося вийти з життем.

Вечір був місячний та такий з морозом, що навіть добре загорненим зайчикам часом ставало холодно, як ще північний вітер повіє!

Коло зрубаних дерев зібралося невелике товариство, яких шість білих зайчиків. та обгризаючи кору, докінчували вечеряти.

Довгоухий був сьогодні свідком смерті свого доброго приятеля... Попався в сильце, наставлене фермерськими хлопцями. Він з дива не міг вийти, чому його приятель, що перед хвилиною так весело вганяв кущами, нагло перевернувся і пручаючись на всі сторони, з криком смертельного жаху й остороги віддав Богови духа. Так, се міг бути той тоненький мосяжний дріт, наставлений на їх головній улиці... Тільки той дріт мусів збавити життя його доброго приятеля... Бережися, Довгоухий!

Хтось дав знак тривоги! Довгоухий не оглядаючися, скочив на «улицю» та попав нещасливо, майже просто в пазурі хижого мінка...

Напружив усі свої сили, кущики, галузки тільки й мигали попри нього. Але мінк знав цілу заячу дорогу! Звинним довжезним скоком скорочував собі її. Він сьогодні незвичайно лютий, бо голод

* Мінк — рід куни.

притиснув сильно і лови на кури зовсім не вдалися! Хтоб сього був сподівався... Тому хоч заяця дістати!

Довгоухому забилося серце з тривоги. Коли почув мінка знов за собою; думав, що оставив його здорово по заді.

Але ось місце, де загинув його товариш.. Мосяжний дріт!.. Довгоухий скочив на бік, проминув небезпеку і знов звернув на дорогу. Мінк врадувався...

»Сього разу ти програв!« — подумав і не звертаючи з дороги, скочив за Довгоухим цілою силою. Вже роззявив рота, бо не минути Довгоухому смерті!

В половині скоку щось задержало його, стиснуло... Запізно спостеріг, що попався в сильце...

Довгоухий пристанув під самою майже фармою.

Що сталося з його ворогом? Не знати...

Оглянувся, куди він забіг. Хиба остати тут на відпочинок. Місце не зле. Відійшов трохи від стєжки, випорпав дучу в снігу і присівши в затишному кутку — переспав преспокійно аж до часу, доки не зголоднів знов.

»Не зле місце!« — подумав собі, розглядаючися довкруги... Густі кущі калини, саскатуну, дубини, вишеньок, усе творить неначе природну охорону доброго заячого мешкання.

І Довгоухий вибрав собі се місце на постійне мешканнє, бо в нього до тепер иншого не було.

Життє йшло досить спокійною ходою. Правда, від часу до часу все хтось із численного заячого товариства кудись пропадав, але Довгоухий був незвичайно звинний, та здається, хоронило його ще лісове провидіннє, бо з тисячі небезпек виходив доси все ціло.

На одній з карнавалових забав на шкільному подвір'ю запізнався він із дуже гарною панночкою — а може й вдовичкою, і з першими весняними днями — одружилися.

Вона перейшла на його вигідне помешканнє коло фарми та почала господарство.

Прегарна весна! Височенний сніг стопився, виглянула висока жовта трава... Деревя почали простягати свої галузки, неначе будилися зі сну, та ще не зовсім виспалися. Загудів ліс і життє забило повним живчиком.

Прилетів із полудня ворон із жінкою, кричать на весь голос, шукаючи догідного місця на гніздо. Вони все з криком роблять!

Одної місячної ночі перелетіли качки понад ліс... Вже весна!

Пані Довгоуха замовила собі нове весняне футерко, гарне, модне, сірого кольору зверху, срібlisto-біле під сподом. Вичісує його, гладить. Тільки Довгоухий якось не годен і собі діждатися весняного убору. Все ще біленький скаче і дивується, чому за ним усяка мара женеться? Сяде під кущиком спочити, а тут уже ворон над його головою й кричить:

»Кра — кра! Жінко! Йди скоро сюди! Осьде білий заяць сидить під кущем!«

Нема чого піджидати! Шульнув у найгустіше місце в лісі там, де сніг ще лежить, сів на зимний лід і відпочиває... Хіба тут він безпечний.

Час би до хати повертати... Аж виліз лис із нори... Зійшов на заячу улицю, причаївся близенько до снігової заспи і ані думає забиратися! Довгоухий прижмурих очі і ні вусом не моргне.

Сидів він довго так коло свого ворога, трохи не захворів на нерви.

Затріщала галузка... Лис присів, положив голову на землю, та тільки задніми ногами перебирає...

Вибіг зайчик, летить доріжкою, не видить небезпеки перед собою... Лис тільки зубами — цап і зайчик ні моргнув. Тільки вспів перегризи бідному зайчикови хребет, як знов затріщали галузки і виглянула лисиця.

»Ймив? Ну, гаразд! Я збігалася, аж піт тече, поки його нагнала«... — Підійшла ближше, обнюхала добичу, полизала кров і забралися обоє до їжі.

Сього вже було за багато Довгоухому! Скочив цілою силою і далі до хати!

Лисиця підіймила голову.

»Біжи, чоловіче! Заяць утікає! Певно здогониш!« — крикнула, — Лис не дав собі два рази говорити. Бігцем за Довгоухим.

Тільки блисне біле футерко — лис за ним... Поперебігав усі заячі дороги... Вже близько до хати, але щож, коли за плечима лис; скочив у березовий лісок та від биття серця — присів під білим пнем... і наче його не було! Лис перебіг дорогу раз, другий, нема Довгоухого!

»Ще мені таке не траплялося! Нехай-же йому вовк свисне!« — заляв лис здорово, майже над ухом зайчика і побіг до лисиці, що вже доїдала добичу.

Прийшовши в хату, під кущі, Довгоухий ледви дух переводив. Уриваними словами оповів жінці свою пригоду, але зовсім успокоївся, як жінка в свою чергу почала розказувати про весняну забаву коло школи.

Заячий рід, се найвеселіший в цілому канадійському лісі! Забави в заяців не переводяться ніколи! Шкільне подвір'є надається до сього найкрасше, бо обведене з трьох сторін густим лісом. В учителя немає ні стрільби, ні пса! Він часом дивиться на них із вікна, але ще доси нічого не казав.

Забава починається товариськими грами... Ловлять одні других, борються, переганяються... Далі йде танець... Все відбувається тихо, без музики й співу... Зайчики дуже тихенькі, ніколи жаден не крикне, навіть не заговорить. Тому їх вечерниці виглядають на

якийсь казочний танець, де не живі звірики, здається, але якісь тіні граються.

Зазеленіло довкруги і околиця хати Довгоухого стала одним непроходимим хашем.

Родина збільшилася о п'ять нових представників заячого роду і було сила праці в хаті для молоді мами.

Лишень біда, що не тільки в Довгоухого прибула родина... за «лінією», в дубині, заложив свій «замок» здоровий кают*. І в нього прибуло троє діточок, голодних як «вовки».

Вечерами й ранками рують обое каюти, аж зайчикам волосе дубом стає зі страху. Від коли діти в них узялися, то нікому в околиці не було спокою. В білий день забирали кури з фарми, а зайчикам завдавали сильної тривоги.

Як забрали індичку з фарми, влютилася фармерка сильно.

«Се лис певно, або кают! Не буде нам спокою, доки не покінчимо з ними! Піди, Василю, до Кустаток, нехай за ними погляне!» — рішила вона енергично.

Кают і не сподівався, що старий Індіанин Кустаток почне небавом на нього облогу. Преспокійно тащить бідного зайчика для своїх дітей.

Кустаток узяв кріс, мішок та пішов у ліс коло фарми... Цілий день обшукував із псом околицю і таки винайшов!

Прийшов другого дня з лопатою, мішком і крісом та почав відкопувати нору... Йшла глибоко в землю! Вкінці загарчало з середини... Кустаток підніс кріс.. Тихо. Прийшов і Василь. Почали далі копати. Хідник звертав на право, в бік. Земля заметушилася і вискочив вовк. Кустаток легенько підніс кріс — гримнув стріл і кают тільки простерся на траві. І вовчицю забили, а троє малих вовченят забрав Кустаток у мішок і поніс до своєї хати.

Так позбулася численна родина Довгоухого одного з лютих ворогів. Але лихо не спить!

Якось вечером вийшла заячиха на світ божий заглянути, що діється в сусідстві, побалакати трохи в товаристві, бо і від найпримірнішої господині не може ніхто вимагати, щоб тільки над дітьми падалася. Треба і світови показатися!

Повертаючи в хату завважала, що не все в порядку. В кущах шумить саме там, де її хата... Обережно прилізла ближше і... горе! Величезна сова вже четверо її многонадійних діточок зіла! Се подіلالо на заячиху так сильно, що дала ногам знати і пішла в ліси..

Довгоухий сумував трохи, оминав хату, але погодився з долею і повернув до давнього життя.

Минуло літо... Листе пожовкло, почало опадати і Довгоухий побачив, що починає біліти.

* Рід вовка.

»Несогірше!« — подумав собі і вийшов із кущів, щоби похвалитися новим футром.

На ферму приїхали з міста несподівані гості. Зчинився рух, суматоха, кімнати лунають від сміху, на подвір'ю грають м'яча.

»Петре! возьми кріс, та принеси скоренько два-три заяці на вечерю!« — закликала фермерка до сина, малого хлопця.

Петро вхопив кріс і вибіг у лісок.

Саме з кущів вийшов Довгоухий, заздрів Петра з крісом і на місці завернув.

Хтось засвистав... Що се може бути? — мигнуло в заячій голові... Ще раз засвистав хтось... Чи се Петро так свище? Ей так кортить переконатися... Цікавість аж підносить. Кождий инший зайчик, що не бачив світа поза свій тісний загумінок, був би не видержав, а пристанув на задні лапки й оглянувся, — а на сю хвилю мисливий тільки жде... зараз: тріс!.. і зайчик лиш перекотиться. Та Довгоухий не з одної левади травку пас, — його на такі штуки не зловиш. — Як тільки помітив небезпеку, дав своїм довгим лапкам знати, помчав геть далеко в світ широкий, — тільки його тут бачили.

А Петро мусів добру годинку подождати, заки найшовся такий дурник заячого роду, що дав фермерці зробити з себе гостям печеню.

Мати й діти.

Хто вас, дітки, міцно любить,
Хто ласкаво так голубить,
Не стуля в ночі очий,
Дбає все про вас — дітий?..
„Мама дорогенька!“

Хто колиску вам гойдає,
Хто вам пісеньку співає,
Хто вам казочку розкаже,
Забавками хто розваже?..
„Мама золотенька!“

Як ви, дітоньки, ліниві,
Неслухняні та пестливі,
Як буває иноді,
Хтож то сльози лле тоді?..
„Все вона — рідненька!“

М. Ваврисевич.

Доля Отамана

Три деревляні оклецки, — Пень, Колода і Ломачка, зібралися утікати із складу дерева й нарадили йти з ними ціле Поліно.

— Гаразд, — сказало Поліно, — тільки я буду вашим проводирем, старшим, а ви всі повинні мене слухати...

— Отсе — то — з великою охотою, — говорять приятелі. — Тільки як що ти на себе береш старшинство, — так ти за нас і заступником будь...

Ось і пішли вони в путь — дорогу.

Треба було їм спускатися з гори. Оклецки й говорять своєму старшому:

— Ми самі ні за що не зійдемо з гори, — тому ти лягай, та й нас піддержуй, щоб ми не скотилися з гори...

Поліно лягло поперек і стало обережно скочуватися з гори, — а оклецки за ним слідком котилися й на нього опиралися...

Спустилися з гірки, а під гіркою струмочок пливе. Ось оклецки й говорять:

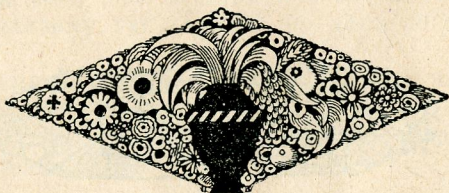
Ми самі через струмочок не переберемося. Кладись, Поліно, поперек струмочка, з берега на берег, — ми по тобі й перекотимося...

Перейшли приятелі через струмочок тай натрапили як раз на огнище, яке діти в полі розложили. Хоч - не - хоч, а прийшлося мандрівникам лізти в огонь. Ось оклецки й говорять:

— Лізь, Поліно, вперед — розпали огнище, а потім і ми за тобою поліземо...

Так воно й було... Ось як то старшим і отаманом бути: де зле та тяжко — сам перший туди лізь....

З рос. переклав Т. С-люк

Як лісник дбає про звірят у лісі.

Добрий лісник розізнається в своєму лісі так самісінько, як ви, діти, в вашій шкільній торбині. Він знає кожду деревину, кожде жерельце, знає також кілька сернюків і серн жиє в його часті. Він затамлює собі, де вони пасуться, де заспокоюють спрагу й на якому місці перебу-

вають найрадше, бо сеж його обов'язок звірят плекати та берегти. Лихо лисови, коли попадеться під рушницю лісника. Куля свище й лис Микита платить кровю за своє рабівницьке ремесло. Горе видрі, що її лісник прицупить на ловлі риб. Без милосердя стріляє рушниця всякого ворога ліса. І лісові звірята знають се. Вони знають теж, що лісник дає їм зимою поживу, що не забуває про них. Коли землю вкривають глибокі сніги, то він найвірнійший їх приятель.

На його алярмовий вистріл спішають усі до нього. Тоді всі, велике й мале, розкошуються буряками, каштанами й жолудю.

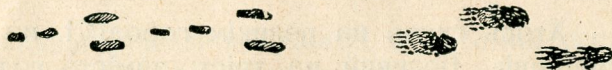
На образках бачите сліди ніг лісових звірят. Лісник розріжнює їх і знає докладно, де бистроногий зайць поскакав полями, де прослизнувся хитро й скрито лис за рабунком.

Пригляньтесь поодиноким слідам.

Сернюк і серна ставлять ноги привабно на зовні. Дикий кабан ступає повагом і важко, а хитра видра ставить ноги в вигинчастій лінії. Заяць знов полохливий і боязкий.

Сліди серни і оленя.

Сліди борсука і заяця.

Він скаче скоро й легесенько по снігу. Усі сі сліди говорять лісникови дуже багато. Вони оповідають йому нераз про страшні події. Ось гнався лис за слідом недужої серни.

Сліди дика і видри.

Бо він має
ніжний нюх
і вітрить
кров і піт,
що недуже

звіря оставило в слідах. Буває, що лісник приходить іще в пору, щоб дати рабівникови заслужену нагороду. Коли йтимете зимою лісом, то звертайте увагу на сліди в снігу. І відкриєте не один слід, що перше не замічували його.

Ялинка.

Ялиночко моя
Блискученькая!
З зеленими гильцями,
З солодкими річами...

Цукорочки сміються,
Аж до долівки гнуться, —
Прсять спробувати,
Чи то солодкі — ласі...

Та Дід-Мороз киває,
З ялиночки співає:
Цукорків не чіпайте,
Лиш, дітоньки, гуляйте!..

Танцюристки в гору руки
Поздіймали, роблять круги..
І всміхаються рожеві
Янголятка на папері...

Олена Завойницька.

А. Федоров — Давидов.

Страхопуд.

Хтось стояв на великім городі і на вид був досить страшний. Великий на зріст; замість голови щось чорне, лапи розставлені, а в одній лапі палиця. Отож погрожує й погрожує комусь! А ледви подує вітер, він цілий ворухиться,...

— Бачили? — питали зайчики один другого.

Бачили!...

То - то й він! — І зайчики многозначно ворухили ухами з укуса поглядаючи в ту сторону города.

Воробчики, коноплянки, жовтобрюшки, галки і ворони літали, крутилися над ним, але теж боялися підлітати близько.

Бачили? — питали вони один другого.

— А вжеж; як же не бачити!...

Ну, тож - то!

— А хтож се такий буде? — питали найдурніші.

А найрозумніші відповідали:

— То хтось старший, жорстокий, до кого близько красше не пхатися...

Навіть цап — уперта голова, що любив волочитися по городах, гризти капусту, — і той як побачив того страхопуда, так і назад відступився. Відійшовши на лужок став мирно поскубувати травичку,...

Від того часу як городовий страхопуд побачив такий ляк і шанобу до себе, був дуже радий... Був він, що називається, не гарно скроений, та міцно зшитий. Застромили в землю тичку, навхрест палицю привязали, накинули зверху хламиду, а на верхній кінець тички наділи баняк і накрили його капелюхом.

Подує вітер, — колишеться хламиди, баняк теліпається, подзенькує, — тільки й всього; а дивишся з боку, особливо ніччю, — моторошно...

— Ось я вас!... погрожував страхопуд.

Підступись тільки!... Я тут господар, — і ви всі повинні мене боятися й шанувати. Так. А ні, то я вам так нагрію чуба, що й не опам'ятається! Все моє, куди не глянь, — і город мій і поле моє, і ліс мій, сонце моє, — все моє!...

Так то!...

Слухають зайчики, ухами ворущають, а в самих серце завмирає; воробці під частоколом шушукуються; цап і дивиться на нього не хоче, — боком біля нього пробирається..

І кортить зайчиків морковки поглотити, воробчиків гороху подзьобити, цапа капусти покоштувати — та страшний господар жорстокий. Махає палицею, лахміттем трясє, головою дренчить. Як ти до нього підступишся?...

Летіла якось птичка невеличка, птичка-синичка, ратуєчись від яструба і шмигнула під капелюх страхопуда....

Всі так і думали, — прийшов дурній пташці кінець.... А вона, наколи яструб геть відлетів, випурхнула з під капелюха, сіла страхопудови на палицю, — перебирає піре, крильцята чистить і сидить, як би нічого не бувало...

Тепер-то вже хто сміливійший та відважнійший став хильцем підкрадатися — хто до капусти, хто до гороху. З початку з обережністю, — а нуж, як розсердиться та палицею лясне, — та страхопуд стоїть на місці і тільки погрожує... Ну, тут уже всі осмілились. Зайчики лізуть, як очайдушні, воробчики вже вспіли з за горошинки почубитися.

Страхопуд дренчить:

Геть-те від мене!.. Не смійте мене займати!.. Не лізьте сюди!..

Та ніхто його слухати не хоче.

Дивився, дивився на те все цап, осмілюся: розбігся, накинувся лобом на страхопуда і збив його на бік... Навіть самому-собі стало страшно цапови... „Невжеж — думає, — я такий очайдушний?“

Прийшла осінь.

Забрали люди і горох і капусту і всякі овочі з города, а страхопуда так і зіставили на місці.

Настала зима.

Посипав сніг платками, всі околиці, ніби пуховим рядном, прикрив. Занесло снігом і страхопуда...

Летіли мимо голодні ворони, опустилися біля нього. Дивляться, — з під халата вівсяна солома сторчить.

— Е, тіточки, — говорять, — тут і пожитися можна дечим!...

І стали тягти соломі, халат старий на клапті дерти...

Мовчить страхопуд, — ні-чи-чирк...

Був час, — пишався.... Настала пора, коли й покори-тися долі довелося. Нічого не вдієш.

*З російського переклав
Г. Смикалюк.*

Лісовик Хмурий та Фея з веселки.

(Казка).

Лісовий Гном Хмурий жив у порожній заячій норі, під кущем терну, в середині великої поляни, між лісами. Навкруги стояли гарненькі домочки Лісових Мавок, збудовані з оріхових шкаралупок, смерекових шишок та дрібних скойок. Стріхи були криті травою або очеретом, і Мавки та Ельфи жили собі тут мило і затишно.

Гном Хмурий теж міг би мати гарний домочок, якби того захотів. Він був дуже багатий; в його норі була схована сила мішків чарівного золота; але проте він був страшенно скупий. Він воркотів, коли доводилося втратити хоч одного пелюсточка лютика, — а ті пелюстки, як ви напевно знаєте, найдорожші золоті монети у чарівників. Скільки-б їх довелося втратити, аби збудувати дім! Хмурого в жах кидало від сеї думки. Де там! Він навіть не хотів купувати собі трохи меду від бджіл та роси від малих Ельфів, як се робили усі мешканці Чарівної луки. Він збирав їх сам, де міг і як міг; а коли не щастило, то йшов до дому з порожніми руками, аби тільки не займати своїх золотих скарбів!

Одного холодного вогкого вечера в осени Хмурий вернувся пізно до своєї заячої норі. Він цілісенький день ходив по лісі, розшукуючи золота; але знайшов дуже мало, бо осінь — лиха пора для такого полювання. Отже він був дуже утомлений, сердитий і дуже голодний. Та не було в нього на вечеру нічого, крім кількох жолудий, що зібрав їх, як вертався до дому. А коли нема доброї вечері і нема навіть оберемка мягкого папороття, щоб на ньому сидіти, в заячій норі буває дуже холодно та непривітно за такої погоди.

Але иншого притулку Хмурий не мав; отже він склав у мішок ті золоті пелюсточки, що назбирав за день, а потім почав готувати собі вечерю, себ то чистити жолуді. Тимчасом на дворі розлютилася непогода. Дощ лушив аж

страх, вітер гудів навкруги нори. Одним словом, була така ніч, коли кожда розумна Мавка спішить до свого теплого затишного домочку, зачиняє добре двері, засвічує усіх Світляків та пече собі на вечерю смачного каштана. Але Ѓном Хмурий не міг спекти навіть своїх жолудий, бо не мав огню. У нього в норі ніколи не було ніяких Світляків. Він казав, що вони занадто дорогі і задовольнявся своїм чарівним ліхтариком.

Саме тої хвилі, як він сідав за свою вбогу вечеру, за дверми почувся слабкий голосочок і неначе плач. Хмурий не звертав зпершу жадної уваги.

— Напевно, якесь дурне зайча загубило дорогу до дому таї плаче, — подумав він собі.

Але-ж голосок той хникав і далі, та був такий жалісний серед вітру та дощу, що Хмурий не мав спокою у своїй норі.

— Нічого не допоможе, — сказав він — треба піти подивитися, що там таке. Все одно не засну ані на хвилинку, як буду слухати отсе канюченне. І взявши свого ліхтаря, Хмурий пішов до дверей нори і виглянув у птьму.

— Хто тут? — запитав він грубим голосом.

Плач припинився і оклик радості забренів із того боку куца.

— Ах, се Ельф! Яка я рада! Дозвольте мені зайти до вас погрітися. Я заблудила в лісі і так страшенно змокла та втомилась, та зголодніла!

— Я — не Ельф. Я — лісовий Ѓном, — сказав Хмурий.

— Се все одно. Ви дозволяєте мені увійти? — промовив тоненький голосочок радісно — і при світлі свого ліхтаря Хмурий побачив маленьке, змокле сотворіннечко, з пониклими крилами, що прямувало до нього.

— Так се-ж Фея! — промовив він із доганою. — Добрий мені час для порядної Феї ходити по лісі!

— Я знаю, — покірно відповіла мала Фея. — Але я, бачите, загубила своїх. Я належу до тих Мавок, що живуть на хмарах. Сьогодні я зсунулася з Веселкою на землю, аби подивитися, що тут діється. А недобра Веселка пішла знов на небо без мене. Се дуже далеко, я не можу доле-

тіти туди сама; і ось тепер мені треба чекати, поки знов прийде Веселка. Але прошу, пустіть мене до вашої хати. Мені так холодно!

Гном Хмурий не міг відмовити. Дощ лив без перестанку, а до домочків Лісових Мавок треба було йти досить далеко. Отже він мусів пустити до себе несподівану гостю, хоч і зробив се не дуже охоче. Він влаштував її, на скільки міг вигідно в своєму неубраному домі і дав їй кілька жолудий попоїсти. І мала Фея з Хмар старалася з чемности проковтнути їх, хоча не дуже любила таку їжу. Потім вона лягла на один із золотих мішків Хмурого і заснула.

Коли настав ранок, вона прокинулася, свіжа та весела.

— Тепер треба вирішити, що мені робити, поки не буде Веселки, — сказала вона, коли вони з Хмуриком поснідали знов холодними жолудями. — Чи я могла-б зостатися тут з вами, поки вона не прийде знов?

— Коли ви того бажаєте, прошу, — відповів Хмурий досить нечемно. Але в глибині свого серця він був дуже радий, що мала Фея схотіла у нього зістатись. Вона була така лагідна та мила, а тепер, як обсохла й загірлася, видно було, що вона також дуже, дуже гарненька. Гномови. Хмурому вона сильно сподобалася і він сподівався, що Веселки не буде довго-довго, і його гостя зостанеться в нього.

Щоб почастувати Фею, він навіть купив жменьку лісових горішків, та в одного сусіда позичив Світляка. Отже Фея мала сього вечера присмійшу вечеру.

Другого дня знов не було ані сліду веселки і Хмурий купив меду і мягку постіль для своєї гості.

Мала Фея була захоплена своїм ліжком.

— Ви такий добрий для мене, — сказала вона. — Мені подобається тут у вас. Нехай ся веселка не приходить ще довгий час. Тим краще!

Гном аж почервонів від радости. Він зібрав усю свою відвагу і сказав:

— Як-що вам... Як-що вам дійсно подобається тут, то може ви зостанетеся у мене на завше?

— Я дуже хотіла-б, — сказала Фея. — Але все таки я не можу. Бо вже й так, напевно, ви на мене витратили силу гроший.

— Се не має значіння, — поспішно промовив Хмурий. — Мені се не тяжко, бо я, бачите, дуже, дуже багатий.

— Невжеж? — здивувалася Фея, широко відкриваючи очі. — А я думала, що ви дуже бідний гном, бо живете в такому порожньому та малому домочку.

Хмурий зачервонівся.

— Мені, бачите, не хотілося витратити гроші на себе самого, — пояснив він. — Але як-що ви хочете жити з мною, то я збудую гарний домочок.

— Правда? — тішилася мала Фея. — Яб дуже хотіла зостатися з вами. Але чи ви певні, що маєте досить гроший на новий дімок?

— Цілком певний, — сказав Хмурий і показав усі мішки золота, що назбирав.

— Ми почнемо будувати дім уже завтра! — скрикнула в захопленню мала Фея, як побачила величезні Гномові багатства.

Так вони й зробили. Хмурий понакупував смерекових шишок та горіхових шкаралупок у вивірок, що жили в лісі, і силу скойок у очеретяників, що жили коло води. Він найняв найкрасших серед птахів будівничих, щоб помагали йому ставити дім, а павуків попросив виткати завіси, фіраночки, килими і все, що потрібне, аби вбрати помешкання. Як дім скінчено, він був такий гарний, що любо було дивитися. Мала Фея тішилася і казала, що жити тут далеко красше, ніж високо на небі.

А Гном Хмурий вже не був ніколи скупим та лихим. Він оженився з Мавкою і вони жили щасливі та радісні.

З англійської мови переклала М. Славінська.

Наша учителька.

Вибігла зі школи в Перечині громадка дітей. За ними спішила учителька. Заки розійшлися діти до дому, обступили на шкільнім подвір'ю учительку. Кожде щось звідувалося, щось щебетало до неї.

— А чи добра була днесь моя задача? — звідується ясноока Ганька Довбей.

— А чи добре говорила я днесь вершик Павловича „Барвінок“? Дістану „дуже добре“? — щебетала чорненька Марія Станко.

Учителька відповідала на питання дітей; одним потакувала, другим перечила, а її очі радо спочивали на свіжих личках добрих учениць.

Кілько труду вложила вона в працю над просвіченням тих малих головок! Як любила їх за те, що її праця не йде на дармо, що ті діти ходять до школи не лише з мусу, але що їх наука шкільна цікавить, бо полюбили школу і учительку.

Звідуванням дітей не було би кінця, але що вже було полудне, а учителька була змучена чотирогодинною наукою в школі, тож сказала:

— Доста, дорогі діти, завтра увидимось знов. Котрі діти йдете в ту сторону, куди я, то ідім!

Громадка поділилася на двоє і одна часть пішла з учителькою. Кождий день вони відпроваджували свою учительку і радувалися, що ще по дорозі можуть із нею говорити.

Коли так ішли селом, родичі дітей виділи ту приятельську межу учителькою і школярами, радувалися тому і звичайно здоровили учительку.

Але днесь коло „сільської хижі“ (громадського уряду) стояло декілька господарів. Коли учителька переходила попри них, один поважний господар, отець Анни Куртанич, приступив до учительки і сказав:

— Дай Боже добрий день, пані учителько!

— Дай Боже й вам! — відповіла учителька.

— Я мавбися з вами вадитися трохи.

— А то за що? — звідалася здивована учителька.

— Та за то, що від коли ви учите мою Анну, то вона не хоче ні скотину пасти, ні хижі доглядати, а лише все до книжки її тягне та до школи біжить. А товаришки, то такі самі! — додав, указуючи на дівочки, що стояли побіч учительки.

— Но, коли лиш тільки хиби, то все є добре — відповіла весело учителька, засміялася і пішла далше.

Осипа З.

Село.

На горбику над річкою
Малесеньке село.
Хатки, садки і улиці
Снігами замело.
Неначе намальовані
Оселі чепурні, —
Не знати де й поділися
Ті злидні навісні.
Під білими наметами
Поламані тини,
Двори мов скатертиною
Накриті до весни.

Пошарпаною стріхою
Вітрець не шелестить,
Село причепурилося,
На сонечку блестить.
Хіба де глянеш в хатоньку,
То вгледити за вікном
Ті злидні, що на улиці
Присипані сніжком.
В печі три дні не топлено,
Харчів давно нема!
Важка селянству голому
Дурисвітка зима.

Пилип Капельгородський.

Діти граються.

Сніжок паде! Скільки його вже напало через ніч. Що за радість! Вибігають діти з хат погратися сніжком.

Гриць тягне санки, які сам собі зладив із дощочок, ставить їх на горбку і їздить у діл коміть головою. Ось уже лежить у снігу, а за хвилю вилазить із нього увесь обсніжений немов білий дід.

І другі діти раді би санкуватися. Кожде біжить до хати і хапає, що під рукою. В Івася малий стільчик, у Данилка дощочка (коли нема санок, можна і на тім їхати). А Василько вхопив мамі бляшаний горщик, обернув дном до гори і їде на ньому з гори, гордий немов царенко.

Мала Катруся не годна санкуватися. Мама закутала її у свою козушину, обв'язала крайкою і Катруся виглядає немов великий

паунок, якого мається вислати на пошту. Тяжко їй рухатися. Але їй хочеться снігу. Вона відчинила маленький ротик і намагається вхопити ротиком білі платочки. Та дарма! се їй не вдається: на ротик уостаються лиш каплі води. З плачем біжить до мами. «Мамо, сніжок не дається злапати!»

Левко і Михась ліплять кулі зі снігу і мечуть ними один в одного. Коло них стають інші хлопці і починається горячий бій. Кулі мов стріли раз-у-раз перелітають у воздух, а дівчата кричать зі страху.

Вже втомилися діти. «Ставмо діда зі снігу» — пропонує Зенко. — «Славно! славно!» — кричать усі і забираються негайно до роботи. Роста купа снігу і з неї формується на горі незугарна велика голова. Славко, що є майстром від роблення лица діда, ліпить йому ніс, бороду, лица. Маруся біжить у хату і приносить два вуглики. Славко встромлює їх: у діда вже є очи. Діти на хвилю відскакують. Дід немов ожив і глядить на них грізно чорними очима і їм стає трохи ніяково. Та скоро минає страх.

«Шапку дідови» — кличе хтось. У Михася на голові стара татова шапка. Він дарує її дідови. «А люльку ще» — пригадує Настучя — «дід курити хоче». — Та звідки її взяти? У дідуня Марусі є довга люлька. Дідуньо з нею задрімав. Тихо скрадається Маруся, хапає люльку і вибігає.

Як гарно дідови з люлькою в роті. Як він виглядає вдоволенний. Діти з утіхи хапаються за руки, роблять круг довкола діда і крутяться, крутяться без памяти.

Та ось на дорозі показався Микольцьо. Діти перестають кружити. Микольцьо звисний пестій, один у мами, в нього все повно ласощів і він ділиться ними з дітьми.

«Слухайте! Мій вуйко приїхав!» — кличе Микольцьо вже з далека. Діти раді. Приїхав вуйко, значить, привіз Микольцьови цукорків. І справді в руках у Микольця велика паперова торбина. Усі біжуть на згогін. За хвилю у кожного цукорок. Усі ротики повні і стає тихо.

«Що се за цукорки?» — питає за хвилю Маруся. — «Се мабуть не з нашої української фабрики».

«Що се за погань?» — додає Настуня. Усі діти ображено глядять на Микольця, а Гриць хапає з його рук торбу і читає напись.

«Микольцьо ошукав нас! Се погані цукорки, не з української «Фортуни». Віддайте їх йому». — В одну мить діти виймають з уст цукорки і озлоблено кидають йому в лице. Як-же ж виглядає Микольцьо? Цукорки ліпляться йому до чола, лица, бороди, а на носі сидить квасничка, немов велика бородавка.

«Та я тому не винен, лиш вуйко» — плаче він і біжить скоріше до мами.

Тепер діти збираються на нараду. Що зробити з Микольцем? Він властиво не винен, треба йому простити. Він-же ніколи не ку-

пує деінде, як у нашій українській крамниці. Нехай лиш скаже своєму вуйкови, що не слід купувати чужі цукорки, коли є свої, українські, з Фортуні.

»А Левко купив учора олівець не у нашій крамниці і зшиток у нього чужий із чужим написом« — кличе Маруся. Левко червоніє. Над ним роблять суд. »Днесь і завтра з Левком ніхто не грається«. — І Левко відходить сумний.

Діти граються ще довго. Сніг паде чимраз густіший і вкриває дорогу і поля білим рядном.

Тета Олена.

Ніч і ранок!

Нічка, що за сонцем ходить,
Нічка вже надходить!
Гей, пішло вже й сонце спати,
Вже заплущило повіки —
Час і нам лягати!

Лиш сверщки ті сумовиті
Будуть далі жити —
Їм сюрчати та сюрчати
І за тих, що сплять без тям,
Господа благати!

Рано в ранці сонце встане,
До вікна загляне:
„Гей та гей, вже час вставати!
Та моє розсипанє
Золото збирати!“

о. Г. Костельник.

Мої забавки.

Святий Миколай тільки раз у рік загощує до всіх діточок, щоб їх обдарувати книжечками та забавочками. Тай забавки псуються дуже скоро. Не всі тати й мами можуть тепер купувати дорогі забавочки для своїх діточок, бо не мають грошей, а знов дуже маленько є у нас таких, що мають багатого вуйка чи тету в Америці, які присилалиб для своїх любимців долярики на закуп забавок.

Тому ми мусимо подумати, якби то можна було »таним коштом« придбати собі самим різні забавочки.

Отже найлегший спосіб: робім їх собі самі.

Різні неужитки, як пр.: старі корки, пуделка із сірників та пер, видмухані шкаралупинки з яєць, коробки із цигар і т. п. — се буде матеріял до нашої »фабрики« забавок.

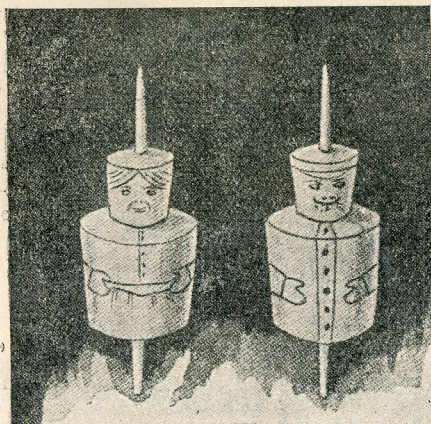
»Світик« оголошує отсим »конкурс« на проекти різних забавок із таких неужитків. До опису, як робити якусь забавку, треба долучити відповідний рисунок чи образок. (Може бути ілюстрація

з якогось чужого журналика). Добре оброблені тексти й гарні образки — будуть надруковані у тім відділі.

Тут подаємо на взір опис домашньої фабрикації одної забавочки, а саме:

Як зробити з корка фуркало?

Із старих корків можна робити найрізноманітніші забавки. Щоби зробити фуркало, то треба на се 2 корки: один більший (з фляшок від пива або вина), а другий менший (з флячинок по ліках).

Оба корки рівнаємо острим ножиком і на верх більшого кладемо менший так, як се бачите на образку. Тепер розпалюємо довгий дріт і робимо крізь середину обидвох корків отвір, куди опісля всуваємо гарно витесаний і гостро закінчений патичок. Потім робимо «пробу» — чи «фуркало» має рівновагу і чи правильно крутиться.

Опісля малюємо його фарбою (кожде іншою краскою), або обліплюємо кольоровим папером. Патичок можна також помалювати (на споді жовтою, а зверху зеленою, або іншою краскою).

Хто вміє гарно рисувати — може дещо нарисувати на таких готових фуркалі (як се бачите на образку).

Таких фуркалець можна зробити кільканайцять і кожде іншою краскою. Тоді можна устроїти гарну забаву: «Чиє фуркало найдовше буде крутитися?»

Кількоро, чи кільканайцятєро дітий розбирають фуркала між себе і пускають їх на гладенькім столі, всі відразу, на команду: 1... 2... 3... Чиє фуркало найдовше буде кружляти на столі, той виграє один цукорок або орішок.

На такій забаві можна дуже мило проводити довгі зимові вечері.

Ану спробуйте!

Загадки.

Перехрестна ломиголовка ч. 1.

(Уложив Т. Дмитренко).

	1	2	3		4	5		
6		7		8				9
10	X		11				12	
13		14				15		
	16				17			
18				19		20		21
21			23		24		25	
		26				27		
	28			29				

Ключ до розв'язки.

Поземі слова:

1. вода в ціпкому стані.
4. опора плота.
7. не великий.
10. прислівник способу.
11. „роби“ вінок (добери дієслово).
12. приіменник.
13. рід птиці.
15. вдоволений.
16. молочний продукт.
17. порода.
18. татарський князь.
20. витиснений плин.
22. міра поверхні поля.
23. свари!
25. долина зі стрімкими берегами.
26. без заплати.
28. оклик (скакання).
29. критий рух води в ріці.

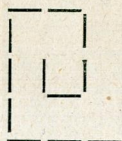
Прямовисні слова:

2. споживаю.
3. подарував.
4. палиця.
5. оклик (знеохочення).
6. страх.
8. лити.
9. порядок.
- X. чоловік, що тне траву.

12. сподівання.
14. дитина (він).
15. розвивався.
18. частиця (в приказ. спос.).
19. подарунок.
21. крик одної птиці.
23. оклик (зловив).
24. праведний муж зі Старого Завіту.
26. приіменник.
27. заіменник.

Загадка з сірників.

(Подала Одарка Лакуста).

З отсих 15 сірників по-
лишіть 12 на місці, а 3 пере-
ставте так, щоб повстало
2 квадрати.

Арифметична ломиголовка.

(Подав Мирослав Харов'юк із Кагула
в Бесарабії).

Числа: 89, 98, 809, 890, 908 і 980
розложити так у 36 квадратиках, щоб
їх суми, читані з гори в низ, у поперек
і по перекутнях давали число **3774**.

Загадка з доповненнями.

(Уложила Одарка Лакуста).

	о		о		а
	о		о		а
	о		о		а
	о		о		а
	о		о		а
	о		о		а

Порожні квадратики доповніть ше-
лестівками: б, в, г, д, к, р, так, щоби тво-
рили повні слова.

Міра і Богданко Пастівничі в Славятині: Сього року вже зовсім певно будете самі читати „Світик“. Вуйко Михайло написав уже кілька гарних казочок, а вуйко Антін також. У вуйка Михайла є вже також маленький кандидат на передплатника „Світа“. Він називається: Володимир-Роман.

Галюся, Даруся й Ромусь Головацькі в Майдані: „Світик“ мило згадує ті часи, коли Ви засипували його листиками ще з Мальмансталю. Тепер він не знає, що діється з Вами. Тому відгукніться й напишіть до нього багато-багато.

Лідуся й Тарас Прокопові в Тужиліві: За тревалу память „Світик“ Вам дуже вдячний. Де тепер знаходиться Мирося? Чим тепер поза наукою займається? Поручаю Вам до прочитання дуже цікаву книжечку, яку написав п. Володимир Гнатюк п. з. „Як повставав світ“. Газетку на рік 1926 передплачуйте через уряд поштовий у Голині.

Усіх тих передплатників, що реклямували 23 число „Молодої України“ з 1924 р. повідомляємо, що на жаль годі було Видавництву видобути бодай якусь малу кількість сього числа — бо прокураторія його skonфіскувала і цілий наклад спалила. Тому річники з 1924 р. є без сього числа.

ЛИСТИ ВІД ЧИТАЧІВ

У цьому відділі містити мемо інтересні листи від наших малих читачів.

На сей раз містимо один такий листик, написаний у віршованій формі — від Генуся Думіна.

Хоч школярик я маленький,
То до книжки все пильненький,
„Першу Книжечку“ читаю,
„Світик“ і „Приятеля“ теж маю.

Як до школи прийду з рана,
Чекаю приходу пана,
Збитків там не виробляю,
Лише „Світик“ собі читаю.

Сяду в лавку і закличу:
„Федю, Миколо і Грицю!“
В мить вже всі мене обсіли,
Бо газетку в мене взріли.

А я „Світик“ розкладаю
І товаришам читаю:
Про Котика і царенка,
Про п'яного качуренка.

Потім „Війну грибів“ знайду,
І „Кицю-драпцю“ не мину.
Прочитаю: „Як ловлять льва“
Тай гарні байки Езопа.

Заки начитаємось до волі,
А тут вже й учитель в школі.
Тоді „Світик“ мій ховаю, —
Чого учать, уважаю.

В школі все чогось навчуся,
До книжки пильно беруся,
Про „Рідну Школу“ також знаю
І жертви часом збираю.

Як зберу сумку маленьку,
Побіжу до Мамці скоренько
І попрошу, щоби зараз
Тобі Світику післала.

А тимчасом прощай, друже,
Люблю Тебе дуже-дуже!
Пиши до мене частенько!
Генчик Думін (гербу) Розбишаченко.

Пригадка.

Пригадуємо всім нашим передплатникам, щоби передплачували «Світ Дитини» в поштових урядах. Передплата мусить бути зложена за цілий рік з гори. Видавництво бореться з дуже великими труднощами, тому повинні всі прийти йому з допомогою у виді вплачування передплат з гори за цілий рік та приєднування нових передплатників з кругів знайомих людей.

В першій мірі звертаємося з проханням у тій справі до народного учительства, щоби доконче для своїх шкіл чи поодиноких клас передплачувало бодай по одному примірникови сього журналика. Де нема українського учителя, там повинен місію ширення «Світа Дитини» взяти на себе місцевий душпастир, який сповняє обов'язки катехита. Головно по містах і місточках, де є укр. учит. дуже мало — там Всеч. О. О. Катехити не повинні занедбувати сеї справи.

«Світ Дитини» має в своїй програмі на першому місці справу національного виховання молодого покоління. Тому видавництво сподіється, що найде підперте у найширших кругах нашого громадянства без огляду на станові чи партійні різниці та переконання — бо справа виховання молодого покоління є найважнішою справою для усього народу. Тому ждемо на десятки тисяч передплатників.

Адміністрація.

ЖЕРТВИ.

На пресовий фонд «Світа Дитини» зложили:

Всеч. о. Дмитро Кубаєвич, катехит із Чорткова 5 зл. (Збірка між шкільною дітворою).

Стефан Олеськів, ученик II класи гімназ. у Чорткові зібрав, кількох своїх товаришів на «коляду» — і сей гурток заколядував для «Світика» 36 зл. 85 сот.

Ліквідаційна Комісія «Культ. Просвітного Кружка» при укр. таборі в Йозефові 90 корон чеських.

Разом 41.85 зол. і 90 кор. ч.

Сею дорогою складає Видавництво усім жертводавцям щире подяку.

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

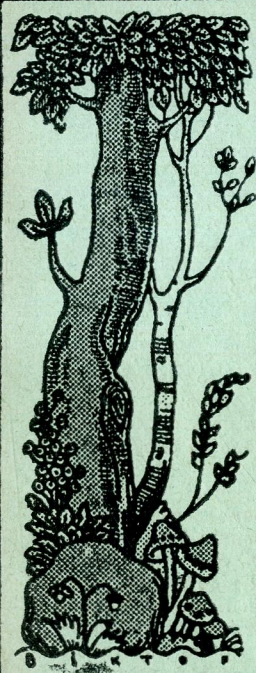
Друкарня ОО. Василіян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 2.

ЛЮТИЙ 1926.

РІК VII.

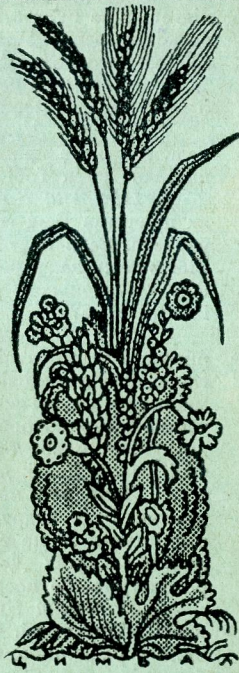

ЗМІСТ.

1. Бабусина казка	33
2. Зачарований князенко	34
3. Вечірня молитва дитини	40
4. З чого повстали перші перлинки	41
5. Як зайчик перехитрив лиса	42
6. Рідна хата	46
7. Хто може йти просто?	47
8. Зима як артистка	48
9. Непослушна мушка	49
10. Чому небо блакитне?	50
11. Юля у вікні	53
12. Чому пес переслідує зайчика?	53
13. Загадки	55
14. Розв'язки загадок	56

Ціна 50 сотиків.

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

що „Світ Дитини“
можна передплатувати
в кожному уряді поштовим
а у цілім краю.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Оксанка Радивилівна в Копичинцях: Бракуючі числа висилаємо Чи багато товаришок з „Рідної Школи“ читає „Світик“ і як він тепер подобається вам?

Дарця Гранківська в Коломий: Чому з початком року не донесла про зміну адреси? Тепер мусиш „Світикови“ за зміну адреси прислати 1 зл. При змінах адреси треба завжди подавати стару пошту наперед, а опісля пошту нову, до якої має приходити газетка.

Богдан і Генусь Думіни в Медичинах: Передплату пришліть чеком прямо до Адміністрації. На пошті можна складати на рік, або на піврік, але тільки з початком року, або при кінці червня. Тепер кожне число буде одержувати без опаски, бо від Нового Року змінено зовсім давніший спосіб передплати. Уряд поштовий дістає від Адміністрації список усіх осіб, які мають одержувати „Світик“. Кожде число газетки розсилається у відповідній кількості до кожного уряду поштового, який вже на місці сам розділює числа поміж передплатників. Се є дуже добре, бо відтепер не будуть вже „пропадати“ українські журнали, бо почта відповідає тепер за кождої режамацию. Сільського почтаря повчіть, щоби уважав на „Світик“ і не нищив його рожевої сорочки в своїй „урядовій“ торбі.

Богдан Мандюк у Перемишлі: Твій листик подобався „Світикови“. Решту 8 зод. прийми переказом. Котрі казочки подобалися Тобі?

Маруся Мухаліха в Нелирові: Розвязки загадок добрі. В льосованню припала для Тебе премія у виді книжечки „Покотигорошок“. Як її прочитаєш, то напиши як вона Тобі подобалася!

Шкільна Кооператива і Каса в Лисичинцях: Незвичайно зрадів „Світик“ як прочитав Ваш гарний листик тай почув про Вас тільки гарного від Вашого пана учителя. Ваші постанови дуже гарні і вони будуть мати для Вас велике значіння. Бібліотечку закладайте як найскорше і давайте книжечки до читання всім товаришам і товаришкам у селі. Як подобалися Вам книжечки, що їх одержали зі Львова і котрі саме?

Богдан Ридчук у Городенці: Загадки які укладаєш мусять бути гарно нарисовані й написані, кожда окремо на карточці і то тільки на одній стороні. Переглянь собі давніші річники „Світа Дитини“ — а там найдеш багато взірців, як мають виглядати загадки. Дуже се гарно, що спроваджуєш тільки книжечок до читання. Наколиб робив так кождий гімназист, тоді „Світик“ мусівби багато книжечок друкувати, мавби багато грошей, свою друкарню, і газетку за січень не випускавби тоді аж... у марті, як се тепер діється.

Ярослав Гавран у Корчині: Твоя географічна загадочка доволі гарно подумана. Буде надрукована в найближчих числах. Старайся добирати загадки на різні теми, бо не тільки географія, але й інші галузі знання повинні бути заступлені в загадках. Добре уложені загадки, мають велику вартість для тих, що їх розвязують, бо несвідомо, при забаві поширяють вони круг своїх відомостей.

Йосафат Будник у Тернополі: Зі збірки загадок, яку Ти надіслав, будуть деякі надруковані. Оповідання „Бережись“ — не надається до друку, тому воно спочило в редакційному коши. Не кождої річ яку хто тільки напише можна друкувати, бо тоді нестало би на світі паперу на се. Написані річі складай собі в альбомик і колись пізніше переглянь їх; тоді сам побачиш чи вони надавалися до надрукування.

СВІТ ДИТИНИ

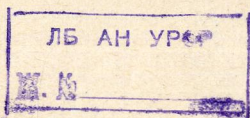
Бабусина казка.

Землю рантухом покрила
Та приспала знов — зима,
А бабуса дивну казку
Знов дівторі повіда:
Про царівну сніжно-білу,
Що у трумні із кришталю,
Спить нетлінна, в сон заклята,
Смок її сну стереже.
Про князя у срібній зброї,
У шоломі золото-сйнім...

Кінь його мов гриф огнистий
Крізь гушавину несе..
Відьма люта та злорада
На шляху князя спинає,
Та він все перемагає,
Списом проколов змія!
Смок убитий! Стань єдина!
І царівна сніжно-біла
Сонце усміхом витає
І вертає до життя!

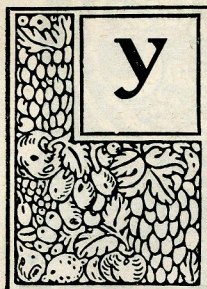
Уляна Кравченко.

Ярослав Вільшенко.

Зачарований князенко.

(Казка).

У КИЇВІ, в златоверхім, у давну давнину, жив купець багатий дуже, мав кохану він дитину. Звався сей купець Путята, а дочка його Калина. Аж Путяті вмерла жінка й вже Калина сиротина. Зажурився купець дуже, бо Калина ще маленька, хто малу її догляне, хто пригорне до серденька? Радять, радять добрі люде: „Оженися, купче, вдруге, щоб Калинка мала неньку, не здавай дочки на слуги! Тиж у хаті гостем тільки, все в дорозі, все на возі, як дочку на слуги лишиш, гірко прийдеться небозі“.

Вже і сватати взялися, за вдовицю красавицю, що подобатися вміла, синьооку, білолицю.

Та вже скоро показалось, що ся мачуха не мати, лиш про одяги, забави й про роскоші вміє дбати. До весілля обіцяла: „Буду ненькою сирітці“. По весіллі все забула — і сирітка, наче в клітці, ходить в замкненій кімнатці сиротою, самотою, ходить, нудиться тай плаче, розмовляє зі собою. Важко, дуже важко, сумно в самотині сиротині, а та мачуха гуляє, все в гостині та в гостині.

Стільки радощів Калині, як з далекої дороги верне батечко коханий у родинній пороги. Батько щиро так обійме тай пригорне до серденька, приголубить тай потішить, він для неї батько й ненька!

І купець журився дуже, що так сильно помилився, та тепер пиши пропало — оженився, як втопився. Його жінка і про нього вже не дуже тепер дбала, тільки знала гроші брати, тай гуляла та буяла!

І росла осьтак Калинка в самоті тай сумувала — плили літа за літами і панянкою вже стала. А вже в мачухи тимчасом і свої найшлися діти, теж дві донечки красуні, мов в теплярні пишні цвіти плекані такі й пещені, як і Славка так і Оля. Був і батько їм прихильний, їм у всьому була воля. Прибирала їх чепурно, по забавах їх водила рідна ненька, а Калина сиротина слези лила...

Аж раз батечко далеко їхав валкою в чужину, там купецькі звали справи.

„Ох, на довго вас покину! — так сказав він при розстанні. — Та за те вам обіцяю, навезти гостинців всяких із чужого то-го краю“.

Каже жінка: „Ожерелле привези нове для мене, з жемчугів правдивих тільки й самоцвітами саджене!“

Славка каже: „А для мене грецького знов злотоглаву привезіть, коханий татку, щоб я вбралася на славу!“

„Нараменники для мене, так найменша просить Оля, золоті та з ізмарагдом — ізмарагд се добра доля!“

„Все буде, усе привезу! Ну, а щож тобі, Калино, привезти? Скажи, кохана. Привезу й тобі, дитино!“

„Ви для мене кущик рожі привезіть, кохані тату!“ — Ха, ха! мачуха сміється й Славка й Оля на всю хату. — „А на щож тобі ті рожі?“ — Посаджу їх на могилі самітній моєї нені! — „Прощавайте, мої милі! Най вас Бог держить в опіці!“ Ще сказав купець Путята, сів у мажу тай поїхав. Посумніла зовсім хата для сирітоньки Калини, все в вікні сидить сумненька, свого батька виглядає, все заплакана, блідненька. А мачуха тай сестри все уганяють на забави, все на танці тай музики, пишно прибрані мов пави.

Так минали дні за днями. Як румяна рання зоря шістьдесятий раз сходила, із над Чорного аж моря повернув Путята в Київ. Гей, як втішилась Калина, як зраділа, звеселіла! Стала мов не та дівчина! Ба, і мачуха і сестри теж на radoшах аж сяють, що бажали, то дістали, від свічад*) не відступають.

Тільки батько невеселий, ходить все сумний, понурий, наче під журбою гнеться, все задуманий та хмурий. Бачить сум отсей Калина тай у батенька питає пригорнувшись щиренько, що за сум на серці має.

— Слухай, доню, — каже батько, весь зворушений до краю — сум великий ізза тебе я на серці, доню, маю. Поладнав я все щасливо, купив усі гостинці, аж згадав: купити маю рожі ще моїй Калинці. І питав я і шукав я по всім місті, всюди, та ніде рож не дістав я і повіз лиш сум у груди. Аж як степ уже скінчився, сад чудовий в огорожі, як вертав я, враз побачив, а в саді сім рожі гарні. В мить я вискочив із мажі, перескочив огорожу і для тебе, дороженька, вибрав вже найкрасшу рожу. Взяв лопату тай копаю, йде робота жвава, скоро, аж тут жах: напроти мене йде, летить страшна потвора: наче вуж така довжезна, але й ноги також має, ба і крила величезні, тож і ходить і літає. Йде й кричить ураз до мене: „А, зловив тебе на шкоді, як ти смієш рожі брати, тут у мойому городі!“ Вибачення попросив я, оповів, на що копав я: — „Чей змягчу в потвори серце!“ в дусі так собі думав я. Але де! ричить потвора: „Як повернеш лиш до хати, привези дочку до мене, ні, то мусиш пропадати, ти й майно й уся родина, всіх побю, все поруїную, як Калини тут не буде!“ Того, донечко, сумую! Ах, що тут мені робити, жаль тебе потворі дати, та і так усе пропаде, не буде ні нас, ні хати!

„А на се йому Калина: „Не журіться зовсім, тату, повезіть мене потворі — щоб спасти усіх і хату! Бож то я тут завинила, я причина всьому тому, рожі мати забажала, тож я мушу вийти з дому! Але, батечку коханий, тут нічого вам журиться, я щось серцем таке чую, що все добре покінчиться.

* Зеркал.

І як взялась примовляти, пригортатися до тата тай намовила на згоду, щоб ціла лиш була хата.

„Не журіться, любі татку, я надію певну маю, що звіра сього страшного я в кінці переблагаю“.

Як се мачуха почула, як почули Галя й Слава, то для ока сумували, але їх душа лукава з радощів аж розпливалася.

Каже батько запрягати, попрощалася Калина, сіла з батьком в легкий возик — а була чарівна днина. Сонце любо, любо сяло, а на цвіті впали роси, у гаях птички співали, мід збирали бджоли й оси. І забула вже Калина про тривогу тай про горе, тільки батечко понурий, свого горя не поборе.

Під терем уже прибули, що при нім був сад потвори, в мить ворота отворились, заспівали птичок хори.

— Як тут гарно! Як тут любо! — каже в захваті Калина — ах, які чарівні цвіти! — в руки плескала дівчина. І зіскочила із воза, батька щиро попрощала тай стежинкою скляною мов на крилах в сад помчала. Без тривоги, певно, сміло розглядається довкола, аж уже й потвора суне тай говорить так зпровола:

— Як я тішуся, Калинко, що прибула ти до мене, жити будеш тут щасливо, як дитяточко печене. Йди тепер в мої тереми, там усе тобі готове, без прислуги все зявиться, питне й зісне все здорове.

Ух, страшна була потвора, дві голови наче львові, ніг чотири, мов котячі, крила наче лиликові. А хвостище, Боже милий, довгий, довгий вже без міри, хто не бачив, то напевно, що не дав би тому віри!

Звір страшний, та в нього очи лагідні такі та милі, що в кого лиш серце добре, прикувати вони в силі. А Калина то дитина добра, знаємо вже всі ми, тож очима прикувала помана її своїми.

Ах, сі очи, дивні очи, дуже, дуже сумовиті, мов в нещасної людини, горем, болем, наче миті.

Жаль зробилося Калинці сеї дивної потвори, що людини мала очи, а в очах сих біль і горе. Й так поглянула на неї, наче ненька на дитину тай пішла в терем злотистий, там спочити на хвилину. Увійшла вона в світлиці, обстановка скрізь чудова, а в їдальні там для неї страва вже стоїть готова. Зість, посудина зникає і нові приходять страви, без прислуги самі з себе, невидиме щось та жваве все приносить і виносить. Пообідала Калина, йде кімнати оглядати, а було на що дивитись, все чарівне і багате! Стіни всюди мармурові, обстановка кута в злоті, самоцвітами саджена. Чудувалася роботі скрізь мистецькій тут Калина і минув їй день скоренько, як одна мала година. Смакувала їй вечеря, хоч не була і голодна, бо була смачна й добірна, була тепла, а й холодна. Повечеряла Калинка й забажала припочати, сама постіль постелилась і пішла дівчина спати. За багато вражінь нині пере-

жила, перебула, тож таки в одній хвилині камінним мов сном за-
снула. Гей, чудовий сон їй снівся, неня снилася їй рідна, голу-
била тай казала: „Ти щаслива, вже свободна!“ Більш нічого не
казала, а потому по промінні соняшнім в вікно поплила. І у сій
таки хвилині сном так радісним щаслива пробудилася Калина,
сяло сонце у віконце, пізна була вже година. В мить зірвалася Ка-
лина, одіж вже при ній стояла, пишні шовки та мережки, само-
цвітами аж сяла. Зодягнулася скоренько тай обмилася як треба,
помолилася щиренько, знявши рученьки до неба, тай засіла до
снідання, що готове вже стояло, поснідало дівча смачно тай у сад
як стій помчало. Вийшла: сонце ясно сяє — ах, чудовий випав
ранок! Тож на крилах мов летіла — ось вже вибігла на ганок.
А на ганку там потвора вже стоїть — чого там хоче... Лячно! Ні,
не лячно зовсім — лагідні такі сі очі...

Вибігла у сад Калина. Се не сад, а справжні чари — всі сі
дерева, всі цвіти се надземські наче дари! Все з красок немов
веселки сплетене у чар-віночки, все: і дерева і цвіти і срібlistії
струмочки, і пичок надземські співи й діаманти рос лискучі і при-
надні водограї і мистецькі скелі-кручі. Очарована Калина тут хо-
дила наче в раю. Тут лиш жити і вмирати, більше я вже не ба-
жаю! — думала осьтак дівчина — а вже сонячко високо — став
вже голод докучати тай і зучилось вже око від ярих красок
усяких, тож пішло дівча до хати, там обід вже ждав на неї —
зіла й знов пішла спочати.

Так минали дні за днями, їй не кучилось нічого, все узріла
щось цікаве, що хвилини щось нового. Мило було тут Калині, та
любви се вже сила, скоро, скоро вже Калина до родини зату-
жила. Хоч і добре тут їй було, хоч ніщо не хибувало, але серце
до родини все тягнуло щось і рвало.

— Що там батечко коханий, десь за нею тужить важко,
а що мачуха і сестри, хоч як було дома тяжко, все бажалаб бо-
дай знати, як там проживають дома, там побігати, заглянуть в ко-
ждий кутичок зокрома?

Сумувала так Калинка, сумувала тай тужила, та просити у по-
твори нема смілости, не сила!

Аж одного дня потвора йде несміливо до ньої тай говорить
так ласкаво до дівчини, до сумної:

„Дівчино Калино,
Чого ти сумуєш,
Чи мої любови
До тебе не чують?

Калино, скажи-но,
Чи будеш моя ти,
Чи прийдеться з горя,
Мені пропадати?

Говорила так потвора тай очима так гляділа, що дівчинонька
Калина нещасливу пожаліла й відповіла так потворі, щоб поті-
шити нещасну:

— Я люблю тебе, мій друже, та із туги тут погасну, бо не знаю, що там дома діє батечко коханий, хоч тут гарно, хоч чарівно, не згойш моєї рани, поки я не буду знати, що там дома батько діє, чи в спокоївся по мені, чи за мною з жалю мліє.

Каже їй на се потвора:

— Чей я втишу жаль тяженький, як тобі я дам сьогодні сей даруночок маленький. Маєш зеркальце отсеє, кілька раз поглянеш в нього, зараз в ньому ти побачиш дорогого батька свого, чи веселий, чи сумує, чи не має ще спокою, будеш бачити і знати, наче був би він з тобою.

Глянула Калинка зараз у те зеркальце чудесне і як з болю не закриче і як в рученьки не плесне:

— Батечко в великій тузі, у великому відчаю, ломить руки там за мною, а я тут сиджу, як в раю! Батьку, батечку коханий, я живу, не плач за мною, успокойся, стримай слези, чей я буду ще з тобою!

Чує, чує се потвора, жаль коханої дівчини, знає, що без неї жити вже не може ні хвилини. Та не може теж глядіти на дівочі в сльозах очі і хоч знає, що без неї будуть дні, як темні ночі, так говорить до Калини:

— Я пушу тебе до батька, я пушу тебе до хати, лиш що вернеш тут скоренько, мусиш слово мені дати. Бо як ти не повернулаб, то пропаду я на віки, з жалю, з болю, з туги, з горя я на все замкну повіки. Зеркальце візьми з собою, що день будеш заглядати тай що діється зо мною, будеш з нього певно знати.

Повернути за два тижні тут Калина обіцяла тай якимось чудом-дивом в батька хаті вже стояла.

Мов на крильоньках Калина вбігла в батькову кімнату, кинулась йому на шию:

— Ах, витай, коханий тату!

— Ти, жиєш, моя дитино! Ах, якийже я щасливий! — скрикнув батько — я журився, що убив тебе звір дивний!

— Ні, він добрий, дуже добрий, він мене пустив до дому, щоб тебе потішить, тату, зла не робить він нікому. І про мене дуже дбає, що я тільки забажаю, тільки в думці що захочу, в сій хвилині все те маю.

Мачуха прийшла тай сестри, привиталася і з ними, всі вони були для неї, всі вже дуже дорогими, стала всім оповідати, як там гарно, як велично, який сад, город і двори. Як чого лиш забажає, як чого лише захоче, в сій хвилині зараз має, все зявиться перед очі.

— Я нехай лиш подумаю, щоби стіл став серед хати, а на нім усякі страви! — й зараз тут буде стояти.

Ледво сі слова сказала, з під землі мов, стіл з'явився, страв на нім усяких повно, — наче сон чарівний снівся — батько мачуха тай сестри з дива мов задеревіли — аж по хвилі до обіду за сей стіл усі засіли.

Всі обід собі хвалили, а Калина подумала:

— Щоб я мачусі тай сестрам ще гостинці мала!

Ледво тее подумала, вже у сій таки хвилині слуг чотири внесло в хату три тяжкі великі скрині. На одній був напис ритий: „Се для мами від Калини“. А на другій: „Се для Славки“, „Олі се!“ на третій скрині.

Зараз скрині отворили: Боже, чого там немає, срібло, золото, самоцвіти, шовки, сукна, все аж сяє.

Мачуха і Славка й Оля цілували враз Калину:

— Ах, яка Калина добра! — всі хвалили без упину.

А Калинка подумала:

— Дам і батькови ще дари.

І в сій хвилі внесли слуги в скрині скритії товари: грецькі сукна тай килими, були й шуби дорогії, дорогі ахайські вина й пергаміни теж цінні. Бо то батечко Калини теж любив книжки читати. Знав, що книги то є сила, що найбільший се скарб хати.

Так минали дні за днями, всі Калинкою раділи, і не зчулася Калинка, як минуло дві неділі.

Тай на радощах Калина призабула про потвору, ані разу не зирнула в зеркало, хоч в кожду пору обіцяла заглядати, що в теремі там потвора сама робить, щоби знати. Та на радощах, в утісі геть зівсім про се забула, мов ніколи сеї просьби від потвори і не чула.

Час весело на забавах мов в раю їй проминає, навіть другів в такі хвилі, знай, людина забуває. .

Тож забула про потвору зовсім також і Калина, і про зеркальце від неї, легковірная дівчина. Бачить, як то кругом неї мачуха і сестри щирі тай повірила в їх щирість і в забав втонула виріі. Вониж були їй прихильні, були приязні Калині, бо витало щасте в хаті, відколи вона в гостині.

Раз збиралась на забаву і хотіла сукню взяти, що у ній була вернула до батьківської до хати. Та як тільки сукню взяла, впало зеркальце з кишені, вона зеркальце підняла тай узяла його в жмені. Як узяла, пригадала все і скрикнула із жаху — Ах, я слова не здержала! — і з одного таки маху зирк у зеркало, аж бачить, а та бідная потвора, вже без сил лежить простерта, тяжко вже, смертельно хора.

— Ах, нещасний ти мій друже, мушу, мушу бути в тебе — скрикнула в жалю Калина — занеси мене до себе.

І у сій таки хвилині опинилася Калина у садочку край потвори, що остання їй година уже очи замикала.

Ах, прости мені провину! — так закликала Калина. — Глип потвора на дівчину тай неначе сил набрала й каже голосом зне-силля: „Добре, що ти вже прибула, вже остання була хвиля!“ Та скажи, скажи кохана, чи будеш мені дружина?

Лиш на хвилю, на маленьку завагалася дівчина:

— Бути жінкою потвори? Та відкажу, то загине — і з отвертими руками до потвори дівча лине і голосить мов дзвіночок:

— Буду, буду, я твоєю. — І о чудо! в сій хвилині сталась зміна зі змією. Замість неї лицар славний, золотиста збруя сє — зачудовану Калину до серденька пригортає. Пригортає та говорить: — Ти спасла мене, Калино! — Я ходити мав змією, зачарований, дівчино, поки не найдєсь дівчина, що за мужа мене схоче; як би ти не вратувала, довгі, довгі дні і ночі ще при-йшлобся мені ждати, або й може, не дай Боже, й умирати звіри-ною — та тепер нам Бог допоможе, бо я князь, моя кохана, ти будеш моя княгиня, мого серця, мого щастя одинока господиня.

Гей, як тішилась Калина: „Ми тепер ходім до тата, як довіда-ються дома, то зрадіє всенька хата.

Тай поїхали до дому, потім справили весілля і я був там, пирував там, було зісне і похмілле, танцювала молодь жвава, всі співали: „Честь княгині і князеви — честь і слава!“

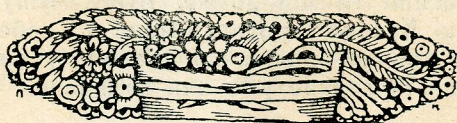
Вечірня молитва дитини.

В імя отця і Сина
Й Святого Духа-Бога
Так молюсь я, дитина,
До Господа святого.
Ти, Творець всього світу,
Прийми мою молитву!

І знов минула днина,
І знов надходить нічка —
Я нині ще дитина,
Маленька — невеличка
Та завтра буду більша
І більша і мудрійша.

Як ангели на небі,
А на землі цвіти,
Так хочу я для Тебе
На в ки вічні жити.
Ти, Господь всього світу
Прийми мою молитву!

о. Г. Костельник.

З ЧОГО ПОВСТАЛИ ПЕРШІ ПЕРЛИНКИ.

Колись був чоловік, його звали Руноя і коли він проходив стежками ліса, діти боязко говорили одно другому: Дивись, се той чоловік, що скрізь чує музику! І се була правда; кудиб він не йшов, він чув музику. Усяка музика є така, що всі можуть чути, але Руноя чув ніжні звуки й там, де ніхто нічого не чув. Він чув, як лілеї співали свою вечірню пісню зіркам, як дерево — мати шопотіло на добраніч своїм маленьким зеленим листочкам; він чув мелядію сього шепотіння, хоча інші люди сього не дочували. Йому шкода було тих інших людей і він говорив сам до себе: Я зроблю арфу і як що люди не можуть чути усю музику на світі, нехай почують ніжну музику арфи.

Мабуть то була чарівна арфа, бо як хто інший доторкався до неї, вона мовчала, а коли Руноя перебирав її струнами, то дерева нахиляли свої віти, щоб слухати; маленькі квіточки соромливо піднімали свої головки, щоби красше чути і навіть вітер утихав, зачувши звуки чарівної арфи. Усі звірі, усі птахи сходилися до Руної, коли він грав; навіть сонце і місяць стояли тихо на небі, щоб послухати чарівної музики. Усе затихало, як тільки Руноя дотикався струн. Інколи музика Руної була дуже сумна. Тоді сонце й місяць ховали в хмарах свої облича, вітер жалібно вив і лілеї схиляли до долу свої сніжно-білі квітки.

Одного дня Руноя помандрував далеко і мандрував, поки не прийшов на берег великого моря. Сонце вже зайшло, ніч окутала землю і воду і жадної зірки не було на темному небі. Не чути було нічого, тільки філі шепотіли між собою. Нікого не було навкруги. »Я не маю друзів, я самотний«, — говорив Руноя сам собі і поклав руку на арфу, а струни самі собою заспівали тихенько, ніжно. Потім звуки стали голосніші і за якийсь час увесь світ наповнився такою музикою, що навіть Руноя перше не чув, бо се справді була музика богів. »Се правда, — тихо сказав він сам собі. — Моя арфа так чудово грає — співає, щоб розігнати мій сум.« — Він слухав, а арфа грала усе ніжніше. »Той, хто має арфу, має певного друга! Той, хто любить музику, сам люблений богами!« — співала йому арфа. Сльозами заллялися очі Руної, але то були сльози радості, а не суму, бо він уже не почував себе самотним. Чийсь тихий голос закликав його: »Рунойо, йди в оселю богів!«

Коли минула ніч, друзі прийшли по Руною, але не знайшли його. Він шез, а на тому місці, де він стояв та радісно прислухувався до божеської музики, там на чистому білому пісочку стояла арфа, а навкруги неї лежали на пісочку чудові перлинки і ніжно виблискували в перших промінях зорі. То були сльози чарівного музиканта; вони стали блискучими перлинками.

Як зайчик перехитрив лиса.

Байка.

(Образки Віктора Цимбала).

Задумав Лис-Микита відпочити собі на старість. Ось що він зробив: Випхав опуда з соломи, облив цілого смолою й поставив його біля своєї нори. Смола розпарилася на сонці й стала зовсім липка.

— Прийде яке небудь звіря, захоче подивитися, що се за диво тай прилипне до опуда, а мені буде готова печеня. Усміхнувся Микита хитро тай поліз до нори.

Не чекав довго...

Біжить зайчик-побігайчик: туп-тупу, туп-тупу. Ох, що се таке, якийсь пан стоїть? З великого дива він аж обернувся і став на задних лапках. Опуд не рухався, а зайчик закричав:

— Добрий-день вам, пане, гарна погода нині!

Опуд не відзивався.

— Як вам поводитьсья? — поспитав зайчик. Лис-Микита почав тихенько хихотатися, одначе не вилазив із нори. А опуд дальше стояв спокійно.

— Що се має значити, чи ти глухий? — закричав зайчик. — Як що так, то я буду сильніше кричати.

Опуд знов не відзивався.

— Я навчу тебе, як поводитися з добрими людьми! — сказав зайчик. — Як що не здіймеш капелюха і не скажеш: Добрийдень, пане, як ся маєте, я зараз набю тебе.

Опуд мов німий, не відзивався зовсім. Зайчик кілька разів повторяв іще свою просьбу, але опуд не відповідав нічого.

Тоді наш зайчик-побігайчик розмахнувся лапкою і — пац! ударив опуда по рамени. Однаковож лапка прилипла до смоли й не хотіла відорватися. Опуд усе ще не рухався, а лис сміявся.

— Як не пустиш мене, я вдарю тебе другою рукою. І довго не думаючи, зайчик знов — пац!, і друга лапка причіпилися.

Опуд знов не говорив нічого.

— Пусти мене, бо копну тебе ногою! — закричав зайчик.

Опуд навіть і вусом не моргнув.

Тоді зайчик насправду вже розсердився і почав копати ногами опуда. Але о горе, дивіться, ох! дивіться, вже й ноги попричіпалися до смоли.

Тепер зайчик почав верещати зі всієї сили; — Ох, ратуйте мене, ох ратуйте мене, бо вже не можу рухатися.

Тоді Лис вибіг зі своєї нори й з найневиннішим видом у світі почав:

— Як вам поводить, пане зайчику? Ви маєте нині дуже засумований вигляд... Ах, ха, ха, ахаха! зареготався Микита і аж покачався зі сміху по землі.

Ха, ха, ха! як я тішуся, що зловив тебе зайчику-побі-
гайчику; думаєш, що вже всі розуми поїв. Ага! тепер маю
тебе. Ти завжди втручаєш свій носик, де не треба. Хтож
казав тобі познакомлюватися з опудом? А хто казав тобі
бити його? Ніхто в світі, сеж звісне.

Ти сам прийшов без запросин і лишишся доти, поки
я поназношу сухих галузок, обложу добре й підпалю зі

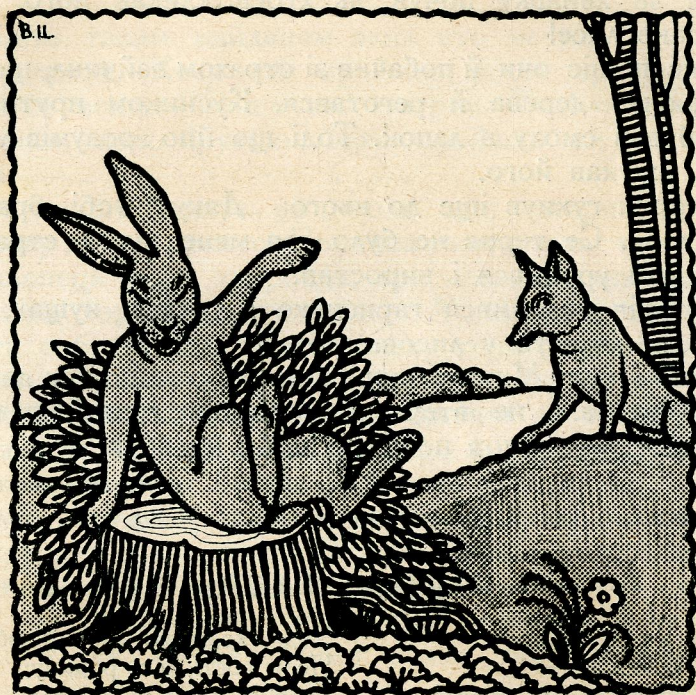
всіх сторін. Хочу спекти тебе на печеню. Так, так, брате
зайчику! Ага!

Зайчик почав говорити зовсім спокійним тоном:
Можеш робити зі мною, що схочеш, пане Микито, мені
вже все одно. Але маю до тебе ще одну просьбу: Не кидай
мене в оте тернє, що ось там при дорозі на горбику.

— Ах дійсно, се дуже нудно збирати ріще й розкла-
дати огонь, — сказав лис. — Думаю, краще буде повісити
тебе....

— Завісь мене, Лисику, ах завісь так високо і коротко, як тільки можеш і хочеш, — сказав зайчик; — але змилосердися наді мною: Не кидай мене в оте терне при дорозі.

— Не маю на разі шнурка, — сказав лис, — то як повішу тебе? Красше втоплю тебе.

— Ах утопи мене, лисику, утопи у воді глибокій, якій лише хочеш, тільки не кидай мене, ах не кидай в оту купу терня!

— Нема води тут близьенько, красше буде, як задушу тебе.

— Ах задуши мене, братчику лисе, видри мені очі, відрубай ноги, руки, голову, тільки не кидай мене в оте терне.

— Ото раз, подумав собі лис, — щось там мусить бути дуже страшне в тому терню, коли зайчик так про-

ситься. Та почекай, навчу я тебе, братчику-мудрагелику, як мати над тобою милосерде. О ні, нехай вже раз доїду тобі кінця! І захопив зайчика за задні лапки й бе-бевх, кинув зайчиком з цілої сили в терне.

Почувся тріскіт і стогін з терня. Цікавий лисок побігчим швидше дивитися, що там сталося з зайчиком.

Та за хвильку почув, як хтось кликав його: „Пане лисе, пане лисе!

Лис підніс очі й побачив зі страхом зайчика, що сидів на пеньочку дерева й реготався. Кусником прутика він зішкрабував смолу з лапок. Тоді що йно зрозумів лис, що зайчик ошукав його.

Зайчик гукнув іще до нього: „Дякую тобі, братчику, за ратунок. Се терне не було для мене нічим страшним, бо я в нім уродився і виростав.

Тут він вклонився гарненько і счез у кущах, щоби вдруге не попасти у лисові лаби.

Довго наш Микита шкрібався за ухо, що так дав ошукатися: Ну, але не втече мені він на другий раз! Тим потішився лис і знов поліз до нори на чати.

Яр. Мандюкова.

РІДНА ХАТА.

В селі я кожду знаю
І кожду поважаю —
Ся хата красша, тая убожша,
Мояж за всі дорожша.

Усі хати мовчать мовчливі,
Мовчать, бо не живії;
Гей, а моя мене витає,
Як мати промовляє:

Ходи, ходи, мій любий сину,
Не в гості, а в родину;
Тебе я, сину, охороню,
Від злого обороню.

Як ніч прийде, замкну я браму,
Безпечний спи у мами;
А рано збуджу й нагодую
І сонцем поцілую.

А голуби мої прилянуть,
Привіт тобі нестимуть —
Так день за днем минати буде,
Аж вийдеш ти на люде!

о. Г. Костельник.

Хто може йти просто?

Що може бути легшого! — подумають собі наші молоді читачі. Та не така проста ся справа. Саме тепер, у зимі, можете поспробувати, а то на широкому майдані, вкритому свіжим снігом, щоби добре було пізнати ваші сліди.

Підіть таким майданом яких сто метрів. При сьому числіть кроки. Коли вже зробили двіста кроків, то се рівнається менше-більше сто метрам. Тоді оберніться, а здивуєтеся, якою крутою лінією пройшли ви сей кусень дороги.

Не менше здивує вас, коли ваш товариш пройшов сю дорогу доволі просто. Причина сьому така, що той мудрий хлопець ужив хитрощів, при помочи яких пройшов сей кусень дороги доволі просто. А саме для сього треба вибрати собі за ціль якусь далеку точку, приміром дерево, високий комин, церковну баню, телеграфічний стовп, чи щось подібного і зміряти невідмінно до тої ціли. Годі, щоби зовсім не було малих ухилень, але на загал слід іти-ме доволі простою лінією.

Дуже трудно перейти якийсь простір простою лінією при завязаних очах. Се само-собою можна пробувати хіба на зовсім гладкому просторі, щоби той, хто так ступає, не зашпортався на якийсь камінь або ненадійно не впав у рів. З завязаними очима так тяжко йти, що робимо тоді не лише криві лінії, але й майже крутимося в колісцє і за якийсь час на своє здивованне найдемося на тому самому місці, звідки вийшов. Попробуйте.

Зима як артистка.

Колиб хто хотів зиму представити як маляря, то мусів би намалювати її як старця прим. як св. Миколая. Та зима то не такий старець, то радше свіжий юнак у козушку.

Як він прикрашує ліс зимою! Посилає туди на роботу свого челядника-інея. Він покриває чатинне (шпильки) смерек і сосон ніжною срібною поволокою, панциром. А поміж ними ясніє синє

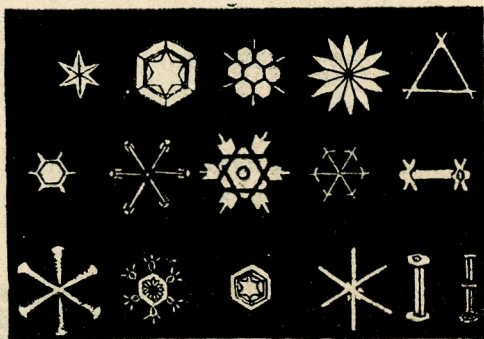
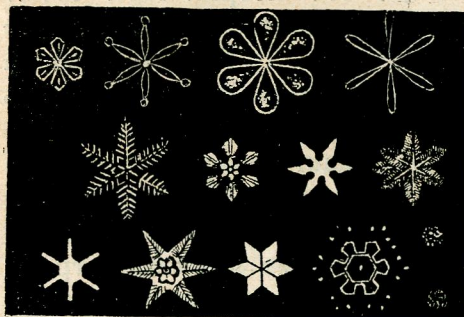
зимове небо. А з снігу творить мороз різні чудові форми. Якось страшно воно йти зимою лісом у місячну ніч.

У білому кожусі закутані хати. А з дахів звисають довгі ледяні скапи, так по мистецьки вироблені, неначе вирізьбив їх найліпший різьбар. Коли в кімнаті раненько ще трохи холодно, вікна пишаться ледяними цвітами. Годинами можна глядіти на них. Се мистецьке

городництво зими, або, коли хочете, малярська школа зими. Побачите тут і різні цвіти далеких країв, як бамбуси й пальми. В холодну зиму ті рослини приносять подих теплого півдня.

А колиб ви могли піти на далеку північ, як здивувалибися, колиб побачили, які то ледяні гори творить зима своїм холодним подихом! Такі гарні замки з вежами, шпильями, стовпами й глибокими просторами творить неструдима рука зими. Помагає їй само собою, трохи й сонце. Воно для зими є добрим приятелем. Його промінне працює при тій будові. По-мало пливе величезна ледяна гора на теплих морських філях далше на південь. То мандрівна вистава зими.

А тепер пригляньтесь нашим образочкам. Вгадайте, що вони означають. Певно подумаєте, що то може якась дівчинка зробила таку мережку. Та ні! То снігові зірки. Вийшли з робітні зими. Звичайно думають, що сніжинки, то маленькі, неформенні платки снігу. Та що творить зима-артистка, то все ніжна робота. Та чи

довго працювала зима над ними, щоби створити такі гарні твори? Здається, все зроблено по обдуманому взірцеві.

Але такі снігові чуда не легко бачити в дійсности. Для сього треба холодного, такого зимового дня, а сніг мусить так падати, щоби сніжинки були великі і не густо коло себе. Тоді вийдїть із звичайною шкільною табличкою на двір і ловить на неї сніжинки. Лише не доторкайтеся їх руками! Як батько має побільшаюче скло, то погляньте крізь нього, що то створила артистка зима.

Тому багато літ капітан Скоресбі поїхав у далеку сніжну північну околицю. Він любив зиму. А зима, його приятелька сказала йому таке: Покажу тобі мої найгарніші зірки! Зірки сі капітан відрисував старанно й ось бачите їх тут на двох образах.

Непослушна мушка.

(Байка)

Муха донечку учила
І до неї говорила:
„Дороженька моя доню!
Я нікому не бороню
Погулять по милім світі
І не кажу все сидіти
У куточку і зітхати
Світ миленький, йди гулять!
Лиш гляди, он там в куточку,
Між полицею й кілочком
Затягає сїть павук;
Хоч з слабкої павутини,
То багато мух в ній гине
Серед найстрашніших мук!“
Але непослушна мушка
Затулила собі ушка:
„Не боюся павуків!“
А в душі собі думає:
„Мама страшисть, всякий знає,
Страшать всіх нас від віків!
Я страхів вже не боюся,
От я зараз розженуся
І прорву йому ту сїть!“
І не встигла бідна мати
Мушці на дорозі стати,

Як вона попала в сїть.
„Ой ратуйте!“ закричала —
„Правду ненечка казала,
Я пропаду серед мук!
От дивіться у куточку,
Причаївся на кілочку
Той страшний, старий павук!“
Жаль зробився добрій нени,
Що донька її загине
І на поміч їй летить;
А за хвилику в павутині,
При ріднесенькій дитині
Перед смертею тремтить.
А тимчасом у куточку
Причаївся на кілочку,
Аж регочеться павук;
Потім бідних нападає
І їм кровцю випиває,
Обі гинуть серед мук.
Є і діти, що як мушка,
Засланяють собі ушка
На науку всіх старих,
Ще й дурні сміються, скачуть,
Потім жалують і плачуть,
Та запізно вже для них. —

М. Магир.

Чому небо блакитне?

Чому небо блакитне? Кожний з вас напевно ставив собі це питання. Поглянеш до гори, побачиш знову сю прегарну синю баню й дивуєшся: Звідки така барва? Але як почнеш вдумуватися глибше, то воно вже здається не дивнійше від того, що трава — зелена, а мак — червоний.

А тепер я вас може здивую сильно, коли скажу вам оттаке: Небо в дійсности не блакитне, трава — не зелена, а мак — не червоний. Вони тільки здаються нам такими.

Але ви запитаєте: Як же вони можуть здаватися блакитними, зеленими, червоними, як що вони в дійсности не такі? Отсе я хочу пояснити вам.

Багато барв змішано до купи.

Ясного літнього дня дивитися прсто на сонце не можна, очі болять. Проте більшість із вас усе таки дивилися хоч хвилюку і тому ви знаєте, що соняшне світло — майже зовсім біле. Але в дійсности соняшне промінне зложене з багатьох різних барв так, що вони взяті разом, уявляються нам майже білими. Як що маєте коробку з фарбами, то ви добре знаєте, що змішуючи дві фарби, можна здобути новий кольор. Наприклад, коли ми змішаємо синю з сірою, то дістанемо сіру, але вона виглядає цілком инакше, ніж тамта сіра фарба. А коли змішаємо зелену з червоною, то матимемо жовту, вже зовсім відмінну барву. Так само і з соняшним світлом. Воно так само складається з різних барв, як се ми бачимо у веселці.

Простий досвід.

Я певний того, що ви мене запитаєте, звідки я се знаю. Так ось зробіть самі один дуже простий досвід. Чи ви бачили коли трикутне шліфоване склс, одну з таких привісочок, що оздоблюють старомодні лямпи? Може навіть знайдеться така й у вас дома. Як ні, ви можете за дешевий грш купити собі таку привісочку в крамниці, де єсть криштал та порцеляна. Отже здобувши таке скло, станьте близько до вікна, крізь яке світить сонце і тримайте скло в руці одним боком так, щоб на нього падали соняшні проміні. Тоді помалу обертайте скло в руці. На протилежній стінці ви побачите смугу яскравих барв, що відбиваються завше в одному певному порядку — від червоного до фіялкового кольору. Се — барви соняшного проміння. Трикутний шматок скла, що зветься призмою, відбиває різні барви під ріжними кутами так, що кожда барва зокрема відбивається на стіні. Оттаким способом ми знаємо, що соняшне світло складається з різних барв. Як що ми через сю саму призму подивимось на місяць, то замість його сріблястого облича помітимо і на ньому та-

кий самий розклад барв. Навіть як дивитися крізь призму на електричну лампу, то й тут ми побачимо кольорові смуги.

Як світло падає на річі

Річі мають ріжний вигляд відповідно до того, як світло світить на них. Коли світло падає на мак, деякі проміні поринають до квітки, а деякі — ні, а тільки відбиваються від неї. У наслідок дістаємо таке: Той колір, що ми бачимо в маківках, се просто червона частина того світла, що падає на них. Трава на сонці, і трава не освічена сонцем, видаються ріжні. Зелені проміні відбиваються і вона стає зеленою. З сеї причини барва усіх річий, що ми бачимо, залежить від світла, яке падає на них.

Може вас усе таки не задовольняє пояснення, що всяка барва єсть у дійсности барвою світла, що відбивається в наших очах? Добре. У вечер, коли вже темно, покладіть на стіл три квітки: рожеву, синю та жовту. Потім зачиніть двері та пригашуйте світло потрохи, послідовно. Як світиться тільки слабко, ми не помітимо майже ніякої ріжниці в забарвленню між сими квітками. А коли завернемо світло зовсім, то не побачимо жадної барви. Все здаватиметься чорним, як здаються рослини й дерева темної ночі.

Або уявіть собі, що на столі лежить біла скатертка, а ми маємо ліхтар із червоним склом. Як що ми погасимо всяке інше світло та будемо світити ліхтарем на стіл, скатертка буде видаватися вже не біла, але червона. Чому? Бо на неї світить світло инакше забарвлене, з перевагою червоного.

Що спричиняє зміни кольору?

Коли квітка вмирає, її барва поволі вибідає. Робиться се з тої причини, що річевина, з якої складається та квітка, перетворюється під час її вмирання і вже тепер вбирає в себе та відбиває інші кольори. Так само всі ми знаємо, що на сонці фарби вицвитають. Напевно не один раз доводилося вам чути, як мати або сестра скаржилася, що сукня чи капелюх зовсім вицвили. Також від прання часто міняється колір річий. Се тому, що сонце, мило та вода утворюють такі зміни у фарбах річий, що вони починають втягати ті кольори світла, які вони давніше відбивали і навпаки.

А тепер, здається мені, ви запитаете: Ну що-ж, нехай так! Але воно все таки не пояснює, чому небо блакитне; бо повітря — не є ще таке кріпке, як оті річі, про які говорилося“. Се — цілком природне зауваження, але-ж ви зараз побачите, що тут нема такої великої ріжниці, як воно здається.

Повітря поширене високо над землею, на багато, багато миль. Чим далі від землі, тим повітря стає рідше. На висоті біля семи миль воно таке рідке, що люде не могли би вже там дихати. Учені вважають, що повітря йде ще висше, аж до 500 миль; але там воно таке

розріжене, наче його й зовсім нема. А за тим йде простір, де зовсім темно.

Наше блакитне небо.

Чисте повітря — се змішані два невидні гази: оксиген і нітроген. Як-би повітря, що оточує світ, було цілком чисте, воно було-б прозоре. У цьому разі, дивлячись на гору, ми-б замість синього неба, бачили отой чорний простір. Але повітря не буває цілком чисте. У ньому єсть різні інші річи. Наприклад, воно має в собі більше води, ніж її мають усі ріки на світі. Крім вогкості, в повітря ще літають малесенькі зернятка порошу. Ті порошинки такі дрібненькі, що ми не бачимо кожної з окрема; але проте вони існують. І коли соняшні проміні зустрічають їх, то ці малі порошинки відбивають блакитні проміні світла і дають той прегарний кольор неба, що так тішить нас літом.

Як небо міняється, коли сонце заходить.

Коли сонце заходить, більша частина неба замість своєї блакитної барви, приймає розкішні відтінки рожевого, золотистого, фіялкового та огняного кольору. Так стає тому, що соняшне промінне в сей час іде скісно і відбивається до нас під різними кутами. Отже від того, під яким кутом відбивається, залежить по часті, яку барву ми бачимо. Наприклад, шматок чорного вугля може блищати, як справжнє срібло, коли його тримати під певним освітленням.

Чому море здається іноді синім, іноді зеленим, а іноді і сіро-бурим, або майже чорним?

Природна барва чистої води блідо-блакитна. Де море значно глибоке, там ся блакить темніє остільки, що уявляється майже чорною. Але в воді, як відомо, відбиваються всі річи. Наприклад, ви можете зовсім добре бачити своє обличчя у кварти чистій води.

У той самий спосіб вода відбиває і барву. Як що небо понад морем сине, то і море здаватиметься також синім; але коли небо повите темними хмарами, море виглядає „брудного“ кольору. А крім того у морі знаходиться сила різних живих і мертвих істот, що спричиняються до переваги тої або іншої барви — відповідно до того, чого там більше. Знов же там, де море мілке, забарвлення піску на дні, каміння та інших річий утворює інший кольор, ніж той, що має глибоке море.

Барви та їх краса.

Як що всі річи відбивалиб усі соняшні проміні, як ото робить скло, не було-б жадного кольору, крім кольору світла. А як би все вбирало усі соняшні проміні, тоді все здавалося-б чорним. В обох випадках ми були-б сліпі, бо не бачили-б нічогоісенько. Але навіть як-би й не дійшло до того, то я думаю, що ніхто не захотів би жити в та-

кому світі, де нема жадних барв і де все або різало-б очи світлом, або повивало їх тьмою, з чорною банею неба на горі. Хто не любить розкішних барв? Ми так сотворені, що барви потрібні нам. Отже мудра природа в такий чудесний спосіб складає їх.

(З англійського часопису „Little Folks“).

Переклала Марія Славинська.

Юля у вікні.

Западає сумерк ночі
Тай темніє в далі шлях,
І до сну кладуться цвіти
По широких, по полях.

У віконце глядить Юля,
І чекає і тужить:
Чи не їде з міста татко,
Чи візок не гуркотить.

Татко Юлі не забуде,
Тож орішків привезе,
З почти »Світик« з образками
У кишені принесе.

Іван Данильчук.

Чому пес переслідує зайчика?

(Байка американських Негрів).

Давним давном довелось раз зайчикови збігати в місто у своїх справах. Чоботи в нього вже давно подерлися і мусів він іти босими ногами. І соромно людей, — а нічого не вдієш! Ось і виправився він у путь до рогу. Йшов він, йшов, аж доплентався до місця, де був розложений костир і де курилося тепле огнище. Сів зайчик на землю, а лапки встромив у попіл, щоби трохи розігріти їх тому, що ранок був зимний.

Сидить зайчик і бачить, — йде до нього пес; зайчики в тих часах жили ще з псами в приязни й тому наш зайчик пса не злякався.

А пес був на вигляд цікавий. Одітий він був по панськи: і в фракці, і в штанятках, і в циліндрі, а навіть на лапках у нього були новенькі черевички.

Покликав зайчик пса й говорить:
Здоров, товаришу!. Звідкіля йдеш?

— Та був у місті, а йду до дому — відповів пес.

Ось бачиш, накупив собі обновок.

— Так, — сказав гірко зайчик, — гарно ти прибрався. А вже найкрасші черевики в тебе... Де ти їх купував?

— А там і там, — говорить пес.

Чудові черевики. Обовязково я собі там такі куплю. Тільки цікаво було би знати, чи вигідно в них ходити...

Дай, я примірю їх.

— Що ж, — говорить пес добродушно, — прошу, примір.

Зайчик чим скорше взув усі чотири лапки й говорить:

— Гарно! — Ні трошки не тиснуть.

А можна мені в них пробігтися?

— А вжеж можна!... говорить пес.

Зайчик побіг дорогою. Та як відбіг трохи далше, махнув псови лапкою на прощання й покотився, що мав сили в чисте поле.

Пес кричить:

Стій, стій, сякий — такий!... Ай, ай, ай, чоботи віддай!

Зайчик приложив ушка до спини й полетів як стріла — через поля, луги...

Від тої то пори й посварилися пес із зайчиком та так, що й помирити їх трудно.

Від тоді пси не переносять заячого запаху і де тільки знайдуть зайчика, — зараз кидаються за ним на здогін та кричать:

— Ай, ай, ай, чоботи віддай!

З російської мови переклав
Г. С-люк.

Загадки.

Перехрестна ломиголовка ч. 2.

(Уложив Т. Дмитренко.)

1			2	3		4	5			6
			7							
8	VII	VIII						9	IX	
10								11		
12				13		14		15		
			16							
17	18	19						20	21	22
23								24		
25				26		27		28		
			29					30		
31						32				

Ключ до розвязки.

Поземі слова:

- вилка (кухонний знаряд).
- казан.
- надія.
- прислівник (місця).
- міра часу.
- домівка пчіл.
- сіянне.
- зішите місце.
- виварений плин.
- український вояк.
- доглядав худоби в полі.
- сильний і голосний звук.
- особовий заміник.
- дістається за провину.
- знак від острого рильця.
- подарунок.
- країна на північ від Білоруси.
- член залогі корабля.
- дорогі каміні.

Прямовисні слова.

- вежа на міськiм уряді.
- назва букви з укр. азбуки.
- присвоюючий заміник.
- плетений з лозини сховок.
- приіменик.

- дає пораду хорим.
- однак.
- ополікував.
- копаний виділ.
- гінке дерево.
- оклик (веселости).
- городова рости́на.
- тратва.
- злучник (заміру).
- кухонна приправа.
- змія.
- оклик (боввий).
- картони до забави.
- голос звіра.
- жіноче імя.
- оклик (при співанні).
- оклик (переляку).

Загадка.

(Подав Богдан Рибчук).

Читай в перед, читай в зад,
Усе вийде той сам склад:
Кожний його в себе має —
На світ божий споглядає.

Загадочна візитівка.

Ян Кудир

Хто є сей пан?

Загадки.

- Стоїть дід над водою з червоною бородою, хто іде не мине тай за бороду ущипне?
- Що то за твір, що ні чоловік, ні звір, а має вуса?
- Біленьке поле — гусак по нім оре, а чорне насінне лиш мудрий його сіє?
- Куди ступиш усюди маєш, хоч не, бачиш — уживаєш?

Розвязки загадок з ч. 1.

Перехрестна ломиголовка. ч. 1.

„Косар“.

	Л	Ї	Д		К	І	Л	
Л		М	А	Л	И	Й		Л
Я	К		В	И	Й		Н	А
К	О	С		Й		Р	А	Д
	С	М	Р		Р	І	Д	
Х	А	Н		Д		С	І	К
А	Р		Л	А	Й		Я	Р
Й		Д	А	Р	О	М		А
	Г	О	П		В	И	Р	

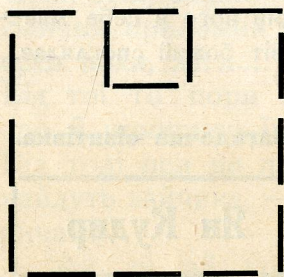
Арифметична ломиголовка.

89	908	980	98	809	890
809	98	890	89	908	908
980	89	809	908	890	98
908	980	89	809	98	809
890	809	98	980	908	89
98	890	908	809	89	980

Загадка з доповненнями.

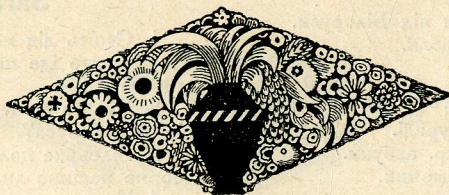
Борода. Ворона.
Голова. Дорога.
Корова. Робота.

Загадка з сірників.

Добрі розвязки. надіслали:
Генусь Думін, Тарас Вакцицький,
Ярослав Гавран, Маруся Миха-
ліха, і Богдан Рибчук і Василько
Фридель.

Премію „Покотіт горошок“
одержала через льосованне Ма-
рійка Михаліха в Немирові.

НОВІ КНИЖКИ

На цьому місці будемо постійно містити¹ оповістки про нові книжки, які появилися в розпродажі на книгарському ринку і надаються для дітей і молоді.

Поручаємо отже в першу чергу дуже інтересну книжку, яку зладив наш звісний учений-етнограф Володимир Гнатюк п. з.

„ЯК ПОЗСТАВАВ СВІТ“.

Є се збірка 200 народніх легенд з області історії природи та людського побуту. Сю книжку може читати кождий і найде там багато цікавих та дотепних відомостей.

Книжка має 128 сторін і коштує лише 2 зол. На пересилку належить долучати 15 сотиків (на рекомандовану 50 сотиків).

Хто бажає набути собі сю книжку нехай пришле в листі поштовими значками квоту 2 зол. 50 сот. на адресу:

Накладня Михайла Таранька, Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
а відворотно одержить сю книжку порученою посылкою.

Незвичайною радістю повитають малі читачі «Світика» нову книжечку свого старого знаомого і улюбленого Вільгельма Буша п. з.

„ДЯДЬКОВА ЛІМСТА“.

Є се трагі-комічна історія смерти невинного віслючка, за яку його владитель мстить ся на збиточнім мірошнику.

Книжечка має 18 образків і коштує 25 сотиків.

Дуже інтересно та живо змалювала Олена Кисілевська прогулку по наших Карпатах у книжечці п. з.

„ДО КОМОР ДОВБУША“.

Є се збірка описів з області рік Прута й Черемоша, які своїм змістом будуть незвичайно милою й поучаючою лектурою для шкільної молоді, а в першу чергу для наших пластунів і пластунок, а опісля для туристів та любителів наших гір.

Книжечка числить 4 аркуші друку, має кільканайцять ілюстрацій і коштує 80 сотиків.

Жадайте сих книжечок по всіх українських книгарнях і торговлях у краю.

Заклик до читачів „Світика“.

Приготовляйтеся до святкування »Шевченкових Роковин«, які припадають на день 9—10 марта кожного року. Вибирайте з попередних річників »Світа Дитини« й »Молодої України« відповідні деклямації, приготовляйте вистави сценічних картин із життя безсмертного Тараса.

Перучаємо для сих вистав такі картини:

М. Ваврисевич: »Слава Кобзареви« (з нотами)	90 сот.
С. Черкасенко: »До світла, до волі«	80 >
В. Полянський: »Дядько Тарас«	40 >
І. Блажкевич: »Тарас у дяка«	40 >
В. О'Коннор-Вілінська: »Сирітка« (Світ Дитини, ч. 3. з 1925 р.)	50 >
І. Блажкевич: »Діло в честь Тараса«	40 <
І. Волобуєв: »Мені тринадцятий минало«	40 >
Т. Шевченко: »Малий Кобзар« (ілюстрований вибір деклямацій для дітей)	60 <

Замовлення й гроші посилати на адресу:

Накладня Михайла Таранька

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

Посмертна згадка.

Дня 1 січня с. р. померла в Нежухові коло Стрия, Теодозія Конюх, учениця II р. семинаря, що була одною з перших передплатниць »Світика«. Бл. п. Дозя належала до Пласту і була основателькою пластового гуртка »Серна« в Нежухові. Любила дуже книжки і мала прегарну бібліотечку, яку перед смертю пожертвувала для »Рідної Школи« в Стрию.

Нехай остане »Вічна пам'ять« про бл. п. Дозю Конюхівну в гурті читачів і приятелів »Світика«!

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

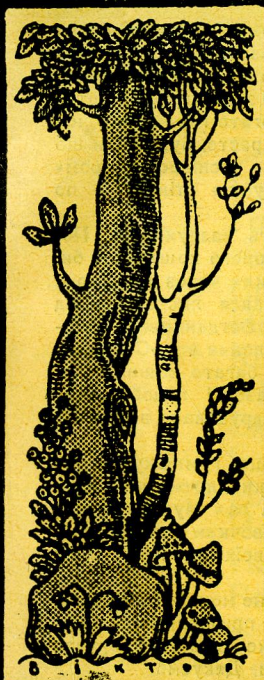
Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 3.

МАРЕЦЬ 1926.

РІК VII.

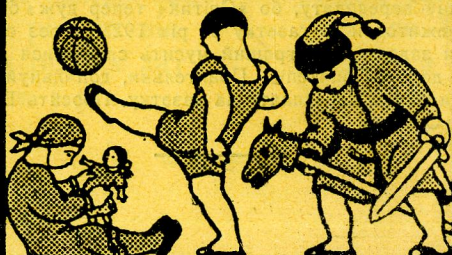

ЗМІСТ.

1. Великі дні	57
2. Котик у чобітках	58
3. Щось дуже дивне	65
4. Сторож Обійстя	66
5. Відважний малий Сато	67
6. Зимою	69
7. Пес Каро і дось Сивак	70
8. Молоде покоління	76
9. Чому шпилькові дерева ніколи не скидають свого листя	77
10. Сон малої донечки	78
11. Загадки	79
12. Розв'язки загадок	80

Ціна 50 сотиків.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
можна передплачувати
в кожному уряді поштовим
у цілій країні.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на прес-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Орест Зубрей в Бжозі Крулевській: «Світик» радіє, що так ревно займаєшся розв'язками загадок. За се при льосованню премій шасте Тобі дописало. Чи не скучаєш тепер дома за Іринкою? Може прийдеш цього року в літ з татусем до Львова? Тоді зайдеш у гостину до «Світика», пам'ятай!

Андрійко Яницький в Кронбергу (Німеччина): Перше число «Світика» певно пропало в дорозі. Посилаємо його в друге. Лист від татуса разом з одним долляром прийшов уже давно і Ти маєш заплачену передплату до кінця 1926 року. Чи крім «Світика» читаєш також німецькі журнали?

Генусь Думін у Літині: Розв'язки загадок із 2 числа прийшли за пізно і тому при льосованню не було Твоїєї карточки. За се піде вона до дальшого льосовання розв'язок із цього числа. Чому Нусько не дає знаку життя про себе?

Володимир Чиж у Поліцях: Розв'язки загадок треба подавати в такім порядку, як вони друковані в газеті. Одна розв'язка мусить бути від другої відділена певним відступом. Чому не пробував розв'язувати перехрестну логіголовку та відчитати загадочну візитку? До льосовання бере «Світик» добрі розв'язки усіх загадок із кожного числа.

Юресь і Мирося Пастівничі в Славятині: Вашу світлину зложив «Світик» до альбому своїх приятелів, як тревало пам'ятку від Вас. У газеті не міститись тепер фотографій читачів з причини браку місця. Галерію читачів «Світика» будемо однак давати на 3 сторінці окладинки. Зроблення друкарських кліш з фотографії коштує 15 злот. Вуйко Михайло тепер перекладає з чужих мов дуже багато гарних казок для малих любимців «Світика», а тим самим і його Ромчик як виросте, буде мати що читати. Як колись будете у Львові, то зацікавитеся з малим — «співредактором» «Світика», який називається Богданко і «редагує» свою частину по стінах та по креденсі.

Богдан Рибчук у Городенці: Деякі Твої загадочки будуть надруковані. Поодиноких чисел газетки за посліплатою не висилається, бо се за дорого коштувало би. Пришли чеком або переказом 6 зл., а будеш одержувати «Світик» через цілий рік.

Оксанка Кебалина в Замістю: «Світик» дуже урадувався листочком від Тебе. Видно, що Ти за нього зовсім пам'ятаєш. Як поводитьсь Богданкові в Золочеві? Чи Тобі не скучно самій без нього? Передай йому поздоровлення від «Світика».

Володимир Скірка і Петро Чуваш у Перемишлі: Чи багато Ваших тозарів з II класу читає «Світик»? Що Вам обом найбільше в газеті подобається? Спробуйте уложити якусь загадочку. Як буде добра, то буде надрукована в газеті. Заохочуйте усіх товаришів з інших класів читати «Світик».

Ростислав Кузьмич у Коломиї: Твій вершик про «Мурця і мишку» дуже «Світикови» подобався. А ще більше залучений рисуночок. Тільки плогик на цьому образочку не добре вишов. Він подобає більше на дрибину, а сам Мурцьок має за великі вусики, немов якийсь старий козарлюга. Вершик з образочком сховав собі «Світик» на пам'ятку і колись зробить виставку із усіх праць Ваших читачів. Пиши частійше.

Ольга Говда в Ужнові: Газетки під окремими опасками не можемо висилати, тільки висилаємо гуртом під одною опаскою до урядів поштових примірники для всіх передплатників, що належать до даного уряду, а почта сама вже адресує і доручає і за кожне число відповідає. Гроші на передплату одержали. Дякуємо.

До всіх читачів: Просить своїх родичів, щоби як найскорше прислали квоту 6 золотих на цілорічну передплату, бо «Світик» тепер дуже бідний. Багато осіб не заплатило ще належитого за газетку за рік 1925. Через се діється криза видавцєви газетки і він задля браку грошей мусить спізнатися з видаваннем кожного числа. Тому всі, мої дорогі Приятелі і Приятельки, допилюйте цього, щоби Ваші любі родичі врівняли в час передплату на газетку. Просить Вас про се дуже Ваш щирий приятель — «Світик».

СВІТ ДИТИНИ

ВЕЛИКІ ДНІ.

Великі дні
Ідуть до нас:
Грімкі пісні,
Як перший раз
Співав для нас
Німих рабів
Кобзар Тарас.
І його спів
Влив в душі гарт
І віру влив.
Йде місяць март,
Йдуть свята жнив
Народніх в нас!
Родився й вмер
В марті Тарас,
Тому тепер
Март свято свят
Що рік по рік
Для рідних хат
І нив і рік...

Й до вас Тарас
Теж, діти, все
Іде в сей час
І вам несе
Великий дар:
В серденька лє
Любови жар.
Серденько пє
Сей дар і враз
Сестра і брат
Уже для вас,
Хто з рідних хат
Любов сю пив.
Тож свята сі
Народніх жнив
Святкуймо всі,
Нехай сей дар,
Що дав Тарас,
Зросте в пожар
У серцях мас.

Ярослав Вільшенко.

Котик у чобітках.

(Байка).

Се було давним давно, ще тоді, як звірі говорили. У чималому селі під лісом жив мельник Охрим. Мав він власний млин і шмат поля.

І було в нього два сини: Костик тай Андрійко.

Жінка його Ксенька була побожна й трудяща, тож у хаті був лад і достаток. Та він не чувся щасливим! Завдавав йому журби молодший Андрійко. Не мав охоти ні до якої праці. Охрим пробував усього. Посилав його в школу, не хотів учитися, поза школу бігав. Дав його до ремесла, утік від майстра; хотів, щоби став хліборобом, утікав із поля; — на млинаря теж не хотів учитися.

Журилися батько й ненька, що то з їх Андрійком буде, журилися, а далі й журитися перестали. Побачили, що ні благання, ні погрози нічого не вдіють тай сказали собі:

— Нехай діється воля божа!

А Андрійко щасливий, що ніхто ним не журиться тай до праці не гонить, усю божу днину бігав зі своїм котиком Мурком. Тільки, що на обід, полуденок та вечерю прибіжить. По вечері лягав спати на запічку й зараз засипляв тай спав до білої днини.

Тай розмови в нього стільки було, що з Мурком.

Ось раз і питає він у Мурка:

— А чого тобі, Мурку, до щастя треба?

А Мурко: — Ой, я дуже бажав би мати чобітки з високими лискучими холявами.

Зчудувався Андрійко, бо він сам то любив радше бігати босоніж, а тут котик тай чобіток хоче.

— Добре, — каже — справляю тобі чобітки.

І пішов із Мурком до шевця Дратви.

— Вшийте — каже — мому Муркови чобітки з високими холявами.

— Добре! — каже Дратва. — Як чобітки, то чобітки — ми є від того!

І взяв міру...

За кілька днів пишався Мурко гарними чобітками з високими холявами, лискучими.

І ходив Андрійко з котиком у чобітках усюди, по полях, по селах, по місті. Дивувалися люде тай не кликали Мурка інакше, тільки: котик у чобітках.

Ішли літа за літами, Андрійко виріс уже на дужого парібка.

За теж батько його старівся, немощів що раз більше й що раз частійше продумував над тим, щоби своє майно оставити в добрих руках. І прийшов час, що старий Охрим поклався в постіль, щоби більше з неї не встати.

— Прийшла вже смерть моя — сказав.

Скликав усю родину й сказав усім свою останню волю.

І млин і все майно записую мойому старшому синові Костеві. Андрієви не записую нічого! Для сього ледаща досить буде котика Мурка.

Боліло се Андрійка. Не так те, що батько не записав йому нічого, як те, що вважав його ледащом.

Поховали старого Охрима, а Андрійко до Костика:

— Ну, оставай здоров, брате!

Як, що се ти?

— Іду в світ.

Куди?

— Куди очі понесуть!

— Що тобі в голову впало, Андрійку? Жий у батьківській хаті, як жив доси. Вистане всього для нас обидвох.

А Андрійко: — Се не моє, се тобі батько записав, я тут не маю що робити.

— Ну, то й що з того, що батько записав! Я відступаю тобі половину. Оставай!

— Ні, брате. Я чужого не хочу, іду в світ!

Що не напросився Кость, усе дарма!

— Воля батька свята — сказав, — я беру собі Мурка й іду в світ.

Поклонився ще раз старшому братови тай пішов. А Мурко за ним.

Ой не легко прийшлося Андрійкови. Хто вчився чогось, чи книжної мудрости, чи ремесла, в кого є охота до праці, сей дав би собі раду. Та Андрійко? Ні не вмів нічого, ні охоти до праці не мав — лінюх був.

Тож важке було його життя. Не було вже до кого піти ні на обід, ні на полуденок, ні на вечеру, не було й де спочити.

Найшов якусь пусту, розвалену ліплянку на узлісі й поселився там. Сидів там і голодував. Правда, трохи їди доносив йому Мурко. Часом уполював курку, чи куропатву, а часом і щось більшого.

Андрійко пік і їв тай, як і перше, нічого не робив і не думав робити.

Навіть недоля не навчила його праці. Як був, так і лишився лінюхом і дармоїдом. Працювати мусів на неробу бідний і голодний нераз котик. А Андрійко навіть і не думав над тим, який се сором для нього, парібка дужого та зі здоровими руками, жити з праці другого.

Одного дня, а був се гарний день, соняшний — Андрійко, як звичайно, лежав у своїй розвалині на запічку, а Мурко пішов поживи шукати для нього.

Біжить він пасовищем, аж зирк: гуси пасуться. А одна з них біла, така товстенька.

— Ото буде печеня для мого Андрійка! — подумав Мурко.

І тихцем, тихцем став закрадатися до білої гуски...

Аж тут щось, як заторохкотить. Котик підвів голову й бачить: їде шляхом золотистий берлин, запряжений чотирма кіньми, білими як сніг. Два сердюки сидять на переді, а два з задуг.

Мурко ще такого ніколи не бачив. Дивиться, не надивиться й про гуску, про білу забув.

— Хто се міг би бути? — думає. — Певно якийсь великий пан, якийсь вельможа.

Аж тут із вікна берлина вихилується старий добродій тай виразно уже киває на Мурка. Бодай Мурко так думав. І відважно станув собі на задних лапках у своїх лискучих чобітках, низенько панови кланяється тай каже:

— А що вам, паноньку, в мене треба?

— А скажи-но ти, котику в чобітках, чий отсе терем?
— і пальцем показав.

Котик глип: аж справді стоїть терем, такий пишний та гарний. Як се, що він доси його не бачив?

— Чий терем, питаєте, — каже Мурко повагом та сміливо. — Князя Андрія. Богатий він і могутній.

— Князя Андрія? Вперше чую про такого князя та ще й такого багатого й могутнього! — зчудувався пан у берлині.

Панови так сподобалося місце, де вони стояли, що сказав до своїх людей:

— Тут так гарно, що задержимося і зїмо сніданне.

І розложилися на леваді та їли й пили й котика запросили між себе. А старий пан усе розпитується в котика, які добра в князя Андрія та чи старий він.

— О, — каже котик — добрам могого пана меж нема, здається, такі просторі, а сам він молодий та дужий, юнак хоч куди.

А цар (бо се був цар) думає собі:

— Отсе був би може гарний жених для моєї Гальшки
— й дальше питає в кота:

— А добрий він, той князь?

— Для добрих добрий, для лихих лихий — відповідає Мурко.

— А розумний? — питає знов цар.

— Розумнішого в світі не найти! — відповів Мурко.

Попоїли тай спочили, а тоді цар каже:

Ідемо дальше. Бувай здоровий, котику! Дякую тобі за цікаві вісти! Скажи, будь ласкав, князеви Андрієви, що я за два дни відвідаю його. — А до служби сказав: — Дайте котикови на дорогу паштет, той смачний, що я люблю, знаєте.

І дали Муркови паштет, сіли тай поїхали.

Мурко взяв паштет у передні лапки тай пішов у ліп'янку, радий та веселий, що матиме Андрійко що їсти. Про себе не думав, бо підів собі добре при царському сніданку.

Дав котик Андрійкови паштет тай оповідає йому всю свою пригоду тай те, що за два дні цар буде в гостях в Андрійка.

— Біда — каже Андрійко — що ти, Мурку, наробив? Якжеж я стану перед царем та його почотом у такому дрянному одязі тай де його приймати, в сій ліп'янці?

— А справді? — каже Мурко — я про се не подумав. Треба буде щось радити. Та не журися, Андрійку, щось я вже придумаю.

Аж тут чути крик: — Ратуйте, ратуйте, люди добрі!

Мурко відразу: — Ходім, Андрійку, може нам се в пригоді стане?

Пішли. І бачить кіт на березі дорогий одяг і збруя золотиста, а в ріці з філями борикається якийсь панисько. Кіт шепче Андрійкови:

— Ти сильний, виратууй його, а в нагороду зажадай його одягу й збруї.

Андрійко без вагання кинувся ратувати потапаючого. Виратував. А той дякує йому тай питає:

Якої нагороди жадаєш, юначе, за свій труд?

— Бачите, пане, що я обдерся, дайте мені свій одяг і збрую. — Згода — каже пан — і післав слугу по новий одяг, а сей віддав Андрійкови.

Радів котик Мурко, що так легко Андрійко роздобув собі гарний одяг. А Андрійко вже й зодягнувся. Такий юнак, лицар такий, хоч малюй.

— Та тепер друга журба, де те Андрійко прийматиме царя, а може й царівну? Чейже не в ліп'янці.

Думав, думав, а в кінці, як не вдарить себе лапкою по чолі:

— Маю вже! Піду до сього терему, що цар про нього питав. Може випрошу його бодай на кілька днів для Андрійка. — Побіг.

А сей терем, то був чарівників. Мурко не знав сього. Та був обережний, як кождей кіт. Вискочив на вікно, що в ньому світилося (бо то вже вечір був) тай дивиться. І бачить, сидить при столі старець із довгою бородою, а перед ним зілля всякі тай у пляшечках напої різні. Мурко не в тім був битий, відразу здогадався, що се чарівник.

Але нічого, тихо сидить...

Аж тут чарівник отворив квартиру, на зорі глядіти, чи чого. А Мурко шусть у квартиру.

— А ти відкіля тут тай чого, гидкий котюго? Геть відсіля, коли хочеш жити!

А кіт проситься:

— Пане, я чув, що ти великий чарівник і прийшов подивитися на твої штуки з далека і позволь мені остати. Я славу про тебе всюди ширитиму.

Чарівники, як і звичайні люде, люблять славу, тож сказав чарівник:

— Ну, то вже остань, побачиш, які то я штуки вмію. І на млі ока помастив собі голову якоюсь мастю й перемінився в сову, а потім торкнувся шкіри вужа і став вужем, понюхав якогось зілля і став чудовою рожею, а на кінець закликав якісь слова й привернув собі назад вид людини.

Тоді котик Мурко:

— Мудрий ти, нема що казати. А все таки одного ти не в силі зробити.

— Чого? — питає чарівник?

— А те, що в миш не перемінишся, хоч би як хотів.

Як ні! Що ти дурниці плетеш? Ось зараз побачиш. Пошукав у купі зел якогось зілля, понюхав його й відразу перемінився в малу мишку.

А наш Мурко не довго думав, як скочить та на млі ока відгриз мишці головку. А тоді стрілою побіг до ліплянки, до Андрійка:

— Андрійку, Андрійку — нявчить задиханий — маєш уже терем, є де царя й царівну витати.

— Де, що, як? — зчудувався Андрійко.

Кіт оповів йому все тай повів його в палати.
Кинув Андрійко ліплянку, найняв багато служби, бо золота в теремі чарівника було, було! І жде на гостину царя.

Аж тут третього дня торохкотять берлини на мості, грають сурми, цар їде до Андрійка в гості.

Тай не сам, царівна молоденька, красуня золотоволоса біля нього — тай почот чималий з ними.

Тай біля Андрійка чималий почот, служби чимало. А сам Андрійко у пишнім одязі, у зброї золотистій, юнак, хоч куди.

Як цар віздив у ворота терему, заграла музика, загреміли самопали.

— Слава, слава, цареви! — кричала вся служба, а Андрійко витає царя тай у свої пороги просить.

Увійшли цар і царівна у Андрійкові тереми тай дивом дивувалися їх красі тай величавості.

І відбулися заручини. Після заручин поїхали всі у царську столицю й там справили весілля.

А котикови Муркови справив Андрійко ще й фрак та шапочку й годував його найсмачнішими стравами.

Як старий цар помер, став царем Андрійко.

Був добрим царем та гостро карав усіх неробів, ліньохів і дармоїдів.

— У моїй державі не сміє бути ні одного лінюха — казав, — бо вони загибіль держав і народів.

Та се мабуть цариця Гальшка так змінила його, що він пізнав вагу праці й цинив її над усе.

Жили довго й щасливо, а Мурко при них, та своїх чобіток не кидався.

Оповів А. Лотоцький.

ЩОСЬ ДУЖЕ ДИВНЕ

В минулім часі траплялося чимало дуже дивних подій. Так напр. одного разу змовилися жити у купі малпа, лис та заяць. Вони давно обмірковували спільно новий плян життя і в кінці заяць висловився так: »Я обіцяю завше помагати лисови й малпі«. — Малпа промовила теж: »Я даю обіцянку помагати заяцеві й лисови«. — І лис теж сказав: »Я обіцяю помагати заяцеві й малпі.« — І всі трое стискали одно другому руки, себ то лапи. Вони ще умовилися на дещо й инше і ще пообіцяли, що не будуть убивати жадну живу істоту.

Великому Духу дуже подобалося, коли почув про такий новий лад життя, але він сказав сам до себе: »Хотів би я впевнитися, чи се правда, що я чув, що вони справді такі добрі та ласкаві до інших звірів, як самі до себе. Піду я до ліса та подивлюсь, як вони поведяться з чужинцями.« Великий Дух прийшов до трьох звірів, але вони не пізнали його, а гадали, що він звичайнісенький мисливець. »Чи можна мені війти в вашу хатку та спочити трохи?« — спитав він. — »Я дуже втомився.«

Усі трое вийшли йому на зустріч і привиталися з ним. »Просимо, заходьте до нашої хати, — казали вони. — Ми умовилися допомагати одно другому, тому ми всі трое одно другому поможемо, щоб вам допомогти.«

»Я цілий день був голодний, — відповів Великий Дух, — але таке щире витанне мені дорожше за всяку страву.«

»Але як що ви голодні, ви мусите мати якусь страву, — одночасно сказали усі три звірі. — Як би у нас у хаті була яка їжа, якуб ви могли їсти, то ми подалиб вам частину, або й усе, щоб ви їли, але в нас нема нічого такого, що ви хотілиб зїсти.«

— Тоді заговорила малпа: »Я щось надумала. Я піду в ліс і найду щось попоїсти.«

Коли малпа повернулася, вона сказала: »Я знайшла в лісі дерево з деякими овочами на ньому. Я влізла на нього, потрясла і ось кілька ^{на}нападало овочів, прошу їсти. На дереві було небагато їх«.

— »Чи не хочете й ви зїсти частину самі?« — запитав Великий Дух. — »О ні, — відмовилася малпа. — Я дуже рада бачити, що ви їсте, бо гадаю, що ви чуєте більший голод, ніж я.«

Великому Духови цікаво було знати, чи лис та заяць такіж були добрі до нього, як і малпа і він сказав: »Мої дорогі друзі, овочам я справді дуже радий, бо дуже голодний.«

Тоді лис сказав: »Піду ще й я в ліс та пошукаю що небудь для вас«. — Коли лис повернувся, сказав: »Я теж трусив дерева, але жаден овоч не впав. Я не можу лазити по деревах, бо мої лапи не зроблені для лаження, але я шукав на землі і дещо знайшов, що залишив якийсь мандрівець, та приніс вам. — Великий Дух дуже

швидко зів ту страву, але його кортіло довідатися, чи й заяць так само радий йому прислужитися і трохи згодом він каже: »Мої дорогі друзі, ся страва прийшла мені дуже до смаку, але я ще голодний.«

Тоді зайчик сказав: »Я радий побігти до ліса й пошукати поживи.« — Він довго ходив, але повернувся без нічого. — »А яж такий голодний« — усе говорив Великий Дух. — »Пане чужинцю, — промовив заяць — як що розкладете огонь коло скелі, то вам подам якусь страву.

Великий Дух розклав огонь, а зайчик каже: »Тепер я з гори, зі скелі скочу просто в огонь. Я чув, що люди їдять мясо печене на огни, тому я вам даю моє власне мясо, що спечеться на сім огни.«

І зайчик скочив із великої скелі, але Великий Дух зловив його руками швидше, ніж огонь доторкнувся до нього і сказав йому: »Дороге самовіддане сотворінне, маленький зайчику! Малпа та лис приймали мене і шукали по всьому лісі мені їжі, але ти, зайчику, зробив більше від них, бо ти віддав мені самого себе. Я візьму твій дарунок і в своїх обіймах понесу тебе на місяць, щоб усі люди на землі могли тебе бачити та почути гарну байку про твою добрість і самовідданість«.

Від того часу Індіјці в ясні місячні ночі бачать на місяці по-стать гарного зайчика і оповідають своїм діткам сю байку про його добрість.

(З книжки: „A Book of Nature Myths“ by F. Holbrook).

Сторож обійстя.

Темна північ мовчки ходить
По землі,
Сплять всі люди в кожній хаті
По селі.

Спить господар — хтож догляне
Обійстя?

На подвір'ю свої лаби
Пес простяг.

Спить — не спить, нащурих уха:
Гав! гав! гав!
У сусіда щось на плоті
Завважав.

І на ноги в мить піднявся;
Гав! гав! гав!
Що то? Хто то? покажися,
Щоб я знав!

Знову тихо — мов нічого,
Пес змовчав.
Знову шелест — пес ще гірше
Забрехав:

»Газдо! газдо! А вставай но.
Гей вставай!
Гість якийсь тут — злий, недобрий!
Пізнавай!

о. Г. Костельник.

Відважний малий Сато.

З високого стовпа на вершку хати злетіла паперова риба маленького Сато. А зі стовпів, куди оком глянеш, летіли риби різної величини й краски. На деяких стовпах було дві, три, або навіть п'ять чи шість риб. Одна для кожного хлопчика, що жив у кожній хаті. Бо то був день велими радісний для всіх японських хлопців. Їх гарне свято прапору.

Може ви чули про дивну силу коропа, як він плаває прудко проти струї річки, та як то кождий батько, який пускає паперового коропа своєму синові, робить се в надії, що його хлопець виросте на відважного, сильного й щасливого чоловіка.

Маленький Сато зняв деревляні черевки, сплеснув у долоні й засміявся го-

лосно з радости. Бо він побачив, що з вершка бамбусового дручка злітає величезний паперовий короп. Сильний вітер носив коропом сюди й туди, велику червону панчу й величезні очі розняв широко, хвіст і плавці вигнув, начеб то справжня риба, зловлена на гачок і старається вирвати.

Ранок був багатий у зворушення. Маленький Сато зібрав усі свої іграшки й вояків. Перейшов думкою всі оповідання, які зняв собі про японських давніх воєвників. Бо давні Японці, то був воєвничий нарід. А хлоп-

ців учать за молоду історії про давних воєнних героїв, які зробили стільки доброго й поклали життя за свою батьківщину.

— Сато, що ти любиш найбільше в цілому світі? — спитав батько.

— Мій рідний край, тату, бо може він не є батьківщиною мого батька й неньки? А як я виросту, вбю кожного змія й боронитиму рідну країну від усякого неприя-теля.

— Гарно говориш, сину, — сказав батько, а Сато пригорнувся до нього.

Батько глянув синові в лице й усміхнувся. „То тому, Сато, ми пускаємо сміливого коропа нашим, бо сподіємося, що сини наші все шануватимуть той звичай і з кожним днем виростатимуть на все сміливіших і сильних.

Маленькі японські дівчатка мають свято ляльок, а хлопці свято прапора. То їх славне свято. Тоді не йдуть до школи й бавляться всенький день.

У тій світлиці, де Сада Сан поукладала свої ляль-

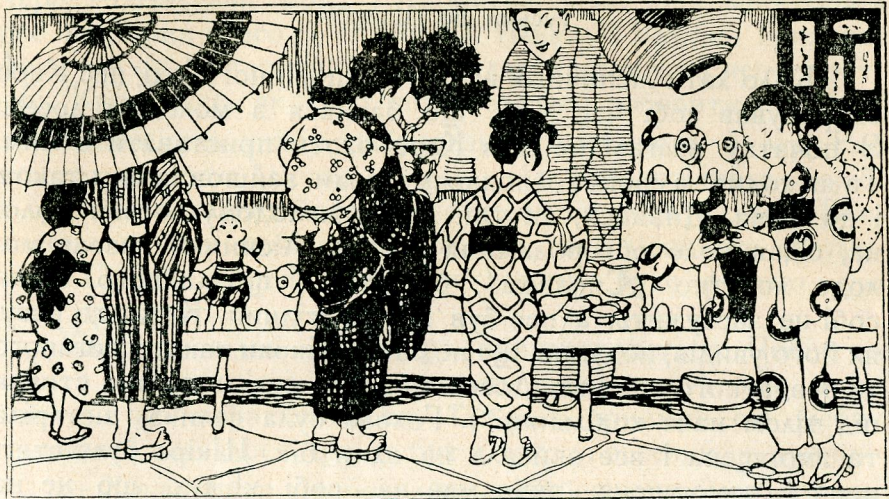
ки, була поличка її братчика. Поличка на всі його забавки. Вояки, статуї великих героїв, люди в зброї, люди в шоломах, з мечами, деякі з рушницями, інші тягнули гарматки на колесах. Вояки були так уставлені, наче вели бій.

Цілі тижні готувляться до славного свята. На улицах повно пестро зодягнених діточок. Купці понакладали на лавках повно чудових іграшок. Статуйки вояків, героїв, генералів, славних давних воїнів, борців, шоломів, прапорів, мечів, луків і стріл, панцирів, списів і іншого.

Є тут усюди на продаж нові кімона, нові деревляні черевики, нові забавки.

Сатів батько був гордий зі свого сина. Вишукав у цілому Токію найбільшу рибу таку, щоби літала.

— Оповіж мені ще більше історій!

Чорні Сатові оченята засвітилися ще яснійше, як звичайно. Та прийшла пора спати. Принесли з шаф накривала, поклали деревляні подушечки*) й Сато мусів сказати: Добраніч.

З англійського переклав Михайло Лотоцький.

*) Японці уживають до спання замість подушок, деревляних валків як матрациків, кладуть їх не під голову, але під потилицю.

Марійка Підгірянка.

ЗИМОЮ.

Яка біла лучка і студена,
Яка тиха і яка німа!
Не хвилює травиця зелена,
Ні мотильків, ні квіток нема.

Який тужний лісок, який жалкий,
Як знімів серед зимових снів!
Йому сняться пахучі фіялки,
Шум поточка, й соловейка спів,

Пес Каро і лось Сивак.

(З німецької мови: «Цікава подорож Нільса Гольгерсона з дикими гусьми по Швеції»).

Коло хати лісничого все було спокійно. Тоді пес Каро скорочував собі час тим, що бавився з молодим лосем. З початку взагалі не мав Каро охоти приставати з ним. Та як ходив за своїм господарем усюди, зайшов із ним також і до хліва. Дивився, як той давав молодому лосеві молока, сідав коло обгородження і ждав. Лісничий назвав молоде лосятко „Сиваком“, бо думав, що ліпшого імені собі не заслужить, а пес був із тим згідний. Кожного разу, як його увидів, подумав, що не бачив ніколи такого поганого та невдатного звіряти. Лось мав довгі, худі ноги, що стояли під тілом наче ходільниці*). Голова була велика, зістаріла та зморщена і все звисала на один бік. Шкіра була стягнена й поморщена, якби мав на собі кожух, що не на нього був зроблений. Виглядав усе змучений і знеохочений. Одначе, на диво, лось усе дуже скоро вставав, коли увидів Кара перед обгородженням, якби радувався, що його видить.

Лосятко молоде було з кожним днем біднійше. Не росло, а в кінці не годно було вже й встати, коли увиділо Кара. Тоді скочив пес до нього за обгородження. Зараз заіскрилися очі бідоласі, начеб йому сповнилося якесь велике бажання. Від того часу Каро відвідував лося кожного дня і пересиджував у нього довгі години. Лизав йому шкіру, грався з ним і жартував. При тім навчив його за кожним разом чогось такого, що повинно знати лісове звіря. І дивно, що від того часу, як Каро зазнайомився з лосем, молоде поправилося і росло. За кілька тижнів так виросло, що не могло вміститися за малим обгородженням. Мусіли його дати у стайню за перегороду. За кілька місяців так

* Довгі тички.

виросли йому ноги, що міг перескочити ту перегороду, коли лиш хотів.

В тім часі дістав лісничий позволенне від властителя гуті, щоби для лося зробив велику й високу стайню. Тут жив лось довгі роки і виріс на сильне і красне звіря. Каро додержував йому товариства, коли лиш міг. Тепер уже не робив сього із співчуття, тільки із великої приязни. Лось усе ще був сумний і виглядав лінивий та неповоротний, Каро знав, як його розвеселити і забавити.

Сивак жив уже у забудованнях лісного 5 літ. Раз властитель гуті дістав письмо від зоологічного парку в чужині. Питалися його, чи не могли би купити лося. Властители гуті дуже се подобалося, лиш лісного засумувало. Одначе не міг перечити і тому було рішено, що лося продадуть.

Каро провідав скоро, що приготується. Побіг до лося з вісткою, що його хочуть відіслати. А пес дуже боявся, що втратить лося. Та лось приймив сю вістку спокійно і здавалося, що не був з того ні веселий, ні сумний.

— Хочеш дати відпровадити себе без опору? — питався його Каро.

— Що се pomoже, якби я опирався? — відповів Сивак. — Найрадше я остав би тут, де живу. Та коли мене продали в чужину — то щож вдію, мушу іти.

Каро встав, дивився на Сивака і мірив його оком. Можна було легко пізнати, що лось не був іще зовсім дозрілий. Не мав іще таких широких рогів, високого горба і величавої гриви, як дорослі лосі; та мав досить сили, щоби міг воювати за свою свободу. Видно, що перебув усе своє життя в полоні — подумав собі Каро, але не сказав нічого.

Каро прийшов у лосеву стайню аж о півночі, бо знав, що лось уже тоді виспався і брався до свого першого їдження.

— Справді, добре зробиш, Сиваку, коли дашся відвезти! — сказав Каро і здавалося, що він також нині спокійний і задоволений. — Замкнуть тебе у великім городі

і будеш собі жити зовсім безжурно. Та думаю, що се була би шкода, якби ти мусів іти геть звідси не бачивши навіть ліса. Знаєш, що в твоїм роді є таке повіре: *Лось і ліс — то одно!* Але ти ще ані разу не був у лісі.

Сивак підніс голову від конюшини, що коло неї стояв і жував її: — Я радо побачив би ліс, та як туди дістануся через таку перегороду? — сказав він, як звичайно, лїново.

— О, се справді неможливе для звіряти, що має такі короткі ноги, як ти!... відповів Каро.

Лось подивився з під ока на пса, що хоч такий малий, а перескакував перегороду багато разів на днину. Підійшов до перегороди, підскочив — уже був на волі. Навіть і не знав, як се сталося.

Тепер ішов Каро з Сиваком у ліс. Була красна місячна ніч при кінці літа. В середині ліса під деревами була темнота, а лось ступав зовсім тихо.

— А може було би ліпше вернутися назад — перервав мовчанку Каро. — Ти ще ніколи не ходив диким лісом, міг би собі зломити ногу!

Зараз почав Сивак ступати скорше і відважнійше.

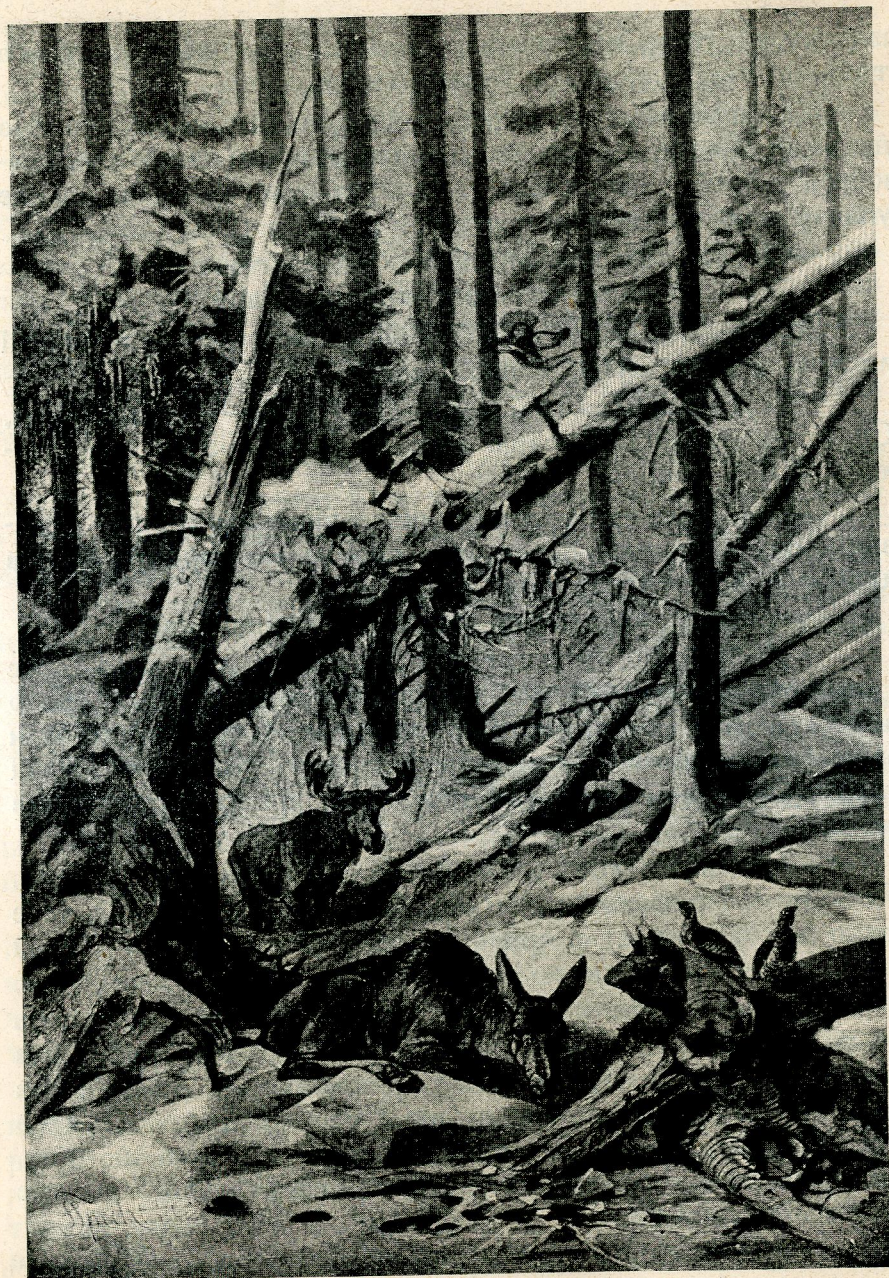
Каро вів лося на край ліса, де росли величаві сосни. А росли вони тут так густо, що поміж ними не міг перетиснутися ніякий вітер.

— Отут шукає твій рід захисту перед студенію та бурями — сказав Каро. Тут і зимують під голим небом. Але там, де ти підеш, буде багато ліпше. Будеш мати над головою стріху та стояти меш у стайни як віл.

Сивак зовсім не відповів, бо лише стояв і вдихував сильний запах живиці.

— Чи маєш мені ще щось показати, чи я вже видів увесь ліс? — спитав.

Тоді пішов Каро на великий мочар і показав його трависті купини і трясавиці. — По тім багні лосі втікають, як грозить їм небезпека — пояснив Каро. Не знаю, як се роблять і хоч які вони великі і тяжкі, можуть безпечно туди ходити тай не западаються! Та ти не годен би удер-

жатися на такім небезпечнім ґрунті! Тай того і не треба тобі, бо тебе ніколи не будуть гнати ловці.

Сивак не відповів нічого, лиш довгим скоком уже був на багні. Радий був, коли чув, як під ним горбки угинаються і гнався через багно. Вернувся до Кара і ні раз не упав у трясовичну яму.

— Виділи ми вже увесь ліс? — спитався.

— Ні, ще ні — поважно відповів Каро.

Запровадив тепер лося на кінець ліса, де росли красні листові дерева: дуби, осики і липи.

— Тут споживає твій рід листє і кору — сказав Каро. Се у них найліпша страва. Але ти певно дістанеш на чужині далеко ліпшу.

Сивак перенятий був великанськими листовими деревами, що склонили перед ним свої зелені корони. Кушав дубового листя і осикової кори.

— Терпке, але добре. Ліпше як конюшина.

— Добре, що ти сього хоч раз покушав! — сказав пес і взяв із собою лося до малого лісового озера. Лежало воно тут тихе і блискуче. Відбивало в собі береги, що були заслонені легкими світляними мраками. Коли се Сивак увидів, станув. — Що се, Каро? А се він вперше побачив озеро.

— Се така велика вода, озеро, — вияснив йому Каро. Твій рід пливе часто по нім від берега до берега. Від тебе ніхто не буде жадати, щоби ти се зробив. Однак міг би ти там хоч викупатися.

Каро пішов сам у воду і купався. Сивак стояв досить довго над берегом. Потім пішов за псом. Дуже радий, коли вода притулилася йому м'яко і холодно до тіла. Хотів мати її і на хребті. Ішов далше і чув, як його вода несе і почав плавати. Плив довкола Кара і був у воді як дома. Коли вже станули знову на березі, питався пес, чи вже тепер підуть домів.

— Ще далеко до ранку. Можемо ще хвилюку проходжуватися лісом — сказав Сивак.

Тепер ішли в чатинний ліс. Скоро вийшли на невеличку поляну, що була освітлена місячним сяєвом. На траві і на квітках іскрилася роса. Посеред лісової поляни ходило і паслося кілька великих звірят. Був то старий лось, із ним лосеві самиці та багато лосячих ялівок та лосячих телят. Коли Сивак побачив їх, пристанув на місці. Молодих ледви видів. Дивився лиш просто на старого лося, що мав широкі лопатоваті роги з многими пасемками. На плечах мав показний горб та довгошерсте підгорле, що висіло під шиєю.

— Хто се? — питався Сивак, а голос його дрожав зі зворушення.

— Називається Коронар*) — розповів йому Каро, а є він із твого роду. Колись і ти будеш мати такі широкі роги і таку гриву. Якби ти лишився у лісі, то колись і ти водив би стадо!

— Як там є мій рід, то піду ближше і подивлюся на них — сказав Сивак. — Ніколи я й не думав, що лось бути такий красний!

Ішов до лосів, та скоро знов повернувся до Кара, що лишився на краю ліса.

— Певно тебе добре не приймили? — запитався Каро.

— Я сказав до них, що се перший раз зустрічаюся із своїм родом. Просився до них на поляну. Та він мене прогнав і ще грозив мені рогами.

— Добре ти зробив, що уступився йому! — сказав Каро. — Молодяк із невеликими ostrими ріжками має вистерігатися бійки зі старими лосями. Другий то мав би з того по лісі погану славу, що уступився без бою. Але такий, що забирається в чужину, не мусить тим журитися.

Ледви се Каро договорив, а вже Сивак обернувся і знов побіг на поляну. Старий лось вийшов напроти нього і скоро стрівся у боєвих змаганнях. Ударили рогами, оперлися сильно об землю. Так вийшло, що Сивака загнав тамтой через цілу поляну назад у ліс. Здавалося, начеб молодий не годен ужити своєї сили. Загнаний на край

* Укоронований, або з великими рогами.

ліса, глибоко віддихнув, станув безпечнійше на землю, вільно оперся рогами і — почав заганяти Коронаря назад. Сивак наступав тихо, коли тимчасом старий лось сопів та харчав. Тепер він був побіджений! Нараз почувся сильний тріск. З рогів старого лося виломився один пасемок. Тоді він відтягся скоро від Сивака і побіг у ліс.

Каро лишився на краю ліса і до нього прийшов Сивак.

— Сьогодні ти вже видів, що є у лісі — промовив Каро. — Хочеш тепер іти зі мною домів?

— Так, уже пора! — обізвався лось.

Оба ішли мовчки. Каро часто зітхав, начеб у чимось розчарувався. А Сивак ішов із високо піднесеною головою і здавалося, що радувався своєю пригодою. Ступав усе вперед без найменшої нерішучості. Аж як прийшли до перегороди — станув. Дивився на вузький простір, в якому аж досі все жив. Стільки літ! Дивився на утоптану землю, на завялу траву, на мале корито, що з нього пив воду, та на темну стайню, де спав.

— *Лось і ліс — то одно!* — закинув головою назад так, що шия лежала на хребті і гнав найскоршим бігом у ліс...

Переклав Богдан Заклинський.

Молоде покоління.

Ми йдем в перед... В серцях огонь

І молодечі мрії...

На лицях жар... І чар пісень

На устах... Ми ідем гень-гень,

Де світло й правда мріє.

Ми йдем вперед... Спинити нас

Не може жадна сила.

Нас манить світ повен прикрас...

А розгін наш спинить лиш час,

Порив втишить могила.

Ми йдем вперед... Нам не страшні

Терпіння, голод, стужі.

Ми вірим: прийдуть щастя дні...

Тому хоч тілом ми марні,

То духом все ми дужі.

П. В.

Чому шпилькові дерева ніколи не скидають свого листа.

Надходила зима і птахи відлітали на південь (у вирій), де повітря тепле і де вони можуть знайти ягоди для поживи. Один пташок зломив крильце і не міг відлетіти з іншими. Він залишився самотнім серед зими, снігу та морозу. В лісі виглядало ніби тепліше і він пробрався туди з великими труднощами та перескакуючи з дерева на дерево, прохав помочи.

Першим ділом він звернувся до берези. «Прекрасна березо, — сказав пташок: — в мене зломане крило, а мої друзі усі відлетіли геть. Можу я оселитися на ваших гильках і прожити, поки вони вернуться?»

— Ні, ні, — відповіла береза, скидаючи на землю своє гарне листе. Ми дерева великого ліса маємо помагати нашим лісовим птахам. Я нічого не можу зробити для вас. — «Береза не дуже міцна, — сказав сам собі пташок. — Може їй важко булоб мене тримати. Я запитаю дуба». — І пташка сказала: «Дубе великий, ви такий дужий, чи не дозволите ви мені прожити на ваших товстих суках, поки мої друзі повернуться весною?» — «Весною? — гукнув дуб — се довгий час. Як я можу знати, що ви зробите за весь сей час? Птахи завше шукають щось зїсти, ви ще поїсьте усі мої жолуді!» — «Може верба буде до мене добра, — подумав пташок і звернувся до верби: — Люба вербо, моє крило зломане і я не можу відлетіти на південь (до вираю) з іншими птахами. Можу я до весни пережити на ваших гильках?» — Верба теж не пожаліла пташка, вона тримала себе дуже гордо і сказала: «Справді, я вас не знаю, а ми верби ніколи і не балакаємо з незнайомими. Дуже можливо, що є такі дерева, що приймають до себе чужих птахів. А ви — покиньте мене зараз!»

Бідний пташок уже не знав, що йому робити. Його крило ще боліло, але він як міг, старався вилетіти геть із ліса. Та ще далеко не відлетів, як почув якийсь голос: «Пташку маленький — говорив той голос — куди ти летиш?» — «Я й сам поправді не знаю куди, — сумно відповів пташок, — мені дуже зимно.» — Ну то летіть сюди, — ласкаво промовила до нього ялинка, бо се саме вона звернулася до птаха — ви можете жити усю зиму на моїй найтеплішій гиялці, яку виберете собі. — «Не вже ви справді мене пустите до себе?» — несміло запитав пташок.

«Поправді закликаю — відповіла добросердечна ялинка. — Як що ваші друзі відлетіли, то треба деревам подбати про вас. Ось вам ся гилка, на якій в мене найтовстіші і найм'якші листки». — «Мої гилки дуже товсті, — теж ласкаво заговорила сосонка, — але я сама товста і дужа і я можу вас і ялинку захищати від

зимного північного вітру!» — «Я теж можу вам допомогти, — озвався маленький кущ ялівця; — я цілу зиму можу годувати вас своїми ягодами, а кождий птах знає, які смачні ягоди ялівця.

Так ялинка дала самотньому малому пташкови оселю, сосонка дала захист від зимного північного вітру, а яловець дав свої ягідки. Інші дерева дивилися і благорозумно балакали між собою: «Я не хотілаб мати чужих птахів на своїх гилках» — сказала береза. — «Я роздаю всякому свої жолуді», — гордо говорив дуб. — «Я нічого спільного не мала ніколи з чужинцями» — сказала верба і всі три дерева притиснули до своїх стовбурів свої листки.

На другий ранок усі ці блискучі зелені листки посипалися на землю, бо в ночі задув студений північний вітер і кождий листок, до якого діткнувся студений віддих, спадав мертвий на землю. Граючи та пустуючи вітер запитав: Чи я можу дотикатися до всіх листків у лісі?

— Ні — сказав зимовий король — дерева, що притулили маленького пташка зі зломаним крильцем, можуть залишитися зелені.

Ось через те шпильки на ялинках, сосонках та ялівцях завше зелені.

Сон малої донечки.

Ось послухай мамо люба,
Який чудний сон я мала.
Снилось мені, що я разом
Із Шевченком розмовляла.

Він так мило, так ласкаво
Почав мене навчати
Як повинна я над усе
Україну убожати.

Що на гадці я повинна
Лиш заєдно тее мати,
Щоби Неньці Україні
Славу й доленьку придбати.

Я вдивилася у Нього
І на вколішки припала
Й присягла, що Україну
Буду над усе кохала.

А Він каже, — доню люба
Затям щось ту присягала,
Бо Бог буде тя карати,
Слиб присягу ти зломала

В тім я ненечко збудилась
І згадала о чім снила
Та присягу повторила
Яку я у сні зложила.

Неня донечку пестійку
До серденька пригортає
І що винні Україні
Вічно її навчає.

Нуса.

Загадки.

Перехрестна ломиголовка. ч. 3.

(Уложив Т. Дмитренко.)

1	2	3	4		5	6	7	8	
9	10			11	12			13	
14	15			16	17			18	
19			20				21		
22		23				24	25		
	26			27	28	29			
30			31			32			
33	34				35			36	
37	38			39	40			41	
42			43	44			45		
46		47	48			49	50		
	51		52		53	54			
55					56				

Ключ до розв'язки.

Поземі слова.

- прислівник (часу).
- те, чого бажає кожда людина
- найважніший відпочинок.
- корабельна линва.
- злучник.
- конечне задля палення.
- переченне.
- бенкет.
- старинний військовий знаряд
- виділюється при фіз. умученню.
- міра поля.
- заіменник (вказовий).
- розпалене вугле.
- огородова ростина.
- алькогольний напитек.
- членоможець.
- володар.
- свояк по хресті.
- оклик (ловлення).
- оклик (бажання).
- назва однієї грецької букви.
- найщасливіше місце, щастє.
- святе письмо Магомедан.

- розвивався
- оклик.
- татарський володар.
- прощальне слово (діточє).
- нематеріальний.
- ритмічний рух.
- кістяк голови.
- феодал.

Прямовисні слова:

- назва однієї укр. букви.
- означення роду.
- назва однієї укр. букви.
- міра поля.
- невід.
- заіменник (особовий).
- удар легкий).
- змісл.
- міра довжини.
- товщ.
- конвенціональний титул.
- щоденний напитек.
- знаряд зміслу.
- нанесена водою земля.
- Москаль.
- комаха
- знаряд уживаний при пожежі.
- оклик (падання).
- доплав Каспія (із заходу).

- володар
- оклик (приказування).
- паразитна ростина.
- великий простір поля
- духовник (нар).
- невільник.
- міцна стіна.
- музичний інструмент.
- прислівник.
- оклик
- злучник
- прислівник.

Загадка складова.

Це, ка, Вар, тиш, тро, и, ка, ва, дол,
ян, сер, вар, Ір, да, на, ра.

З порозкиданих складів зложіть шість слів, яких початкові букви дадуть вам назву вашого доброго знакомого.

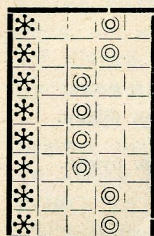
Значіння висказів:

- Має кожда людина.
- Ім'я дівчинки.

3. Ріка на Сибірі.
4. Весняна цвітка.
5. Сему поклонялися наші предки.
6. Гурт подорожуючих крізь пустинню.

Фігуральна загадка.

(Уложив Йосафат Будник).

1. Частина одєжі.
2. Чародійне зілля.
3. Член рідні.
4. Укр. торговець.
5. Жіноче імя.
6. Здрібніло: ніч.
7. Місточко на Волині.
8. Є в кожній хаті.

Початкові букви на місці зівждок маюють дати назвисько поета, а на місці колісцят — заголовок його твору.

Загадка з доповненнями.

(Уложила Одарка Лакуста).

	о	о		а
	о		о	а
	о		о	а
	о		о	а
	о		о	а
	о		о	а

Порожні квадратики доповніть шестівками **т, с, к, в, б, г** так, щоби творили повні слова.

Загадка.

Стоїть верба посеред села тай розпустила гіллі на ціле Поділе?

Розвязки загадок з ч. 2.

Перехрестна ломиголовка ч. 2.

„Козак“.

Р	О	Ж	Е	Н	К	О	Т	Е	Л
А				Н	А	Р	І	Д	І
Т	А	М		Ш		Ш		Р	І
У	Л	И	Й				С	І	В
Ш	Е	В		Г		М		В	А
				К	О	З	А	К	
П	А	С		Я		К		Г	У
О	Б	О	М				К	А	Р
Р	И	С		Р		Е		Д	А
О				Л	И	Т	В	А	Т
М	О	Р	Я	К		А	Х	А	Т

Загадка.

Око.

Загадочна візитівка.

Урядник.

Загадки.

1. Калина з овочами
2. Ячмінь.
3. Папір, перо і письмо.
4. Воздух.

Добрі розвязки надіслали:

Борис Вітошинський, Володимир Скірка, Ростислав Кузьмич, Петро Чуваш, Василько Фридель і Орест Зубрей.

Премію: „До Комор Довбуша“, одержав через льосованне Орест Зубрей.

КУПУЙТЕ

та прочитуйте всі кни-
жечки, що їх подаємо до
Вашого відома на сьому
місци.

НОВІ КНИЖКИ

ЗАКЛАДАЙТЕ

собі домашні бібліотечки
і старайтеся зібрати
в них усі твори дитячої
літератури.

Ваш добрий знаомий п. Антін Лотоцький, спрацював на основі народніх мотивів казку п. з.:

„ПОКОТИГОРОШОК“

яку Вам не раз оповідала старенька бабуся, або добра тіточка, або любя няня. Сю казочку маєте тепер в окремій книжечці з 14 гарними образками, що представляють славні подвиги Покотигорошка. Казочка научить вас, що треба бути в життю добрим, йти все правою дорогою тай старатися робити всім добре. До боротьби з лихом треба кождому вже з малку привикати, бо хто не потрафить опертися злу завчасу, того воно на все подолає.

Кожда шкільна й читальняна бібліотека повинна мати сю книжечку в своїй книгозбірні.

Ціна книжечки стоїть 1 зол.

Гроші на сю книжечку можна присилати поштовими значками. На звичайну пересилку книжечки належить долучити значок за 15 сот.

Всі ви любите улашдувати домашні театральні вистави. Отже спробуйте виставити прегарну фантастичну казочку п. з.:

„ДІД МОРОВ“

яку для дитячого театру зінсценізував п. Микола Шугаєвський. Є се песа на 3 дії зі співами й танцями. Виступає у ній 8—12 осіб (4 головні ролі — решта збірні) та зайчик і крук. Зміст сеї пески дуже гарний і поучаючий, бо вказує що не треба бути лакомим й зависним, та не робити нікому кривди.

Заряди шкіль й аматорські гуртки по селах повинні конечно дати виставу сеї песи.

Ціна 1 примірника стоїть: 80 сот.

Замовлення на всі ті книжки й песи пересилати на таку адресу:

Накладня Михайла Таранька, Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

ЛИСТИ ВІД ЧИТАЧІВ

Чи ти, любя „Україно“,
Про мене забула,
Що до мене більш місяця
Зовсім не прибула?

Я тебе, моя любенька,
Так дуже кохаю,
Що як довго тя не бачу,
То зараз скучаю.

Число 12 останнє
З почти відобрав я,
Тай опісля ні одного
Більше не дістав я.

Як я винен передплату,
То дай мені знати,
Щоб я міг зараз по першім
Її надіслати.

Прощай, моя „Україно“,
Не дай довго ждати,
На крилцях прибудь до мене,
Щоб мав що читати! *Мирослав Менцінський.*

Від Адміністрації.

Дуже багато осіб звертається до нас із реклямаціями в справі неодержання 1 або 2 числа газетки. Повіdomляємо сею дорогою всіх інтересованих, що реклямації в справі бракуючих чисел «Світа Дитини» (так само й «Молодої України») належить звертати до дотичного уряду поштового, до якого даний передплатник належить.

Тепер поштовий уряд полагоджує всі того роду реклямації, бо він адресує кожде число на основі одержаної від нас карти передплати. На се просимо звернути увагу. Всякі реклямації бракуючих чисел прислані просто до Адміністрації не будуть полагоджувані.

Реклямувати бракуюче число може тільки уряд поштовий, який відповідає за кожде запропашчене число. Отже у власному інтересі повинні всі передплатники сеї норми точно придержуватися.

При сій нагоді звертаємося до всіх наших передплатників із горячим проханням, щоби в як найкоротшому речинці надіслали передплату на 1926 рік квоту 6 зл. з гори. З причини нестійності краювої валюти видавництво наражене на великі страти, наколи не одержить більшої скількості гроша на передплату з гори. Адже легше одиниці позичити навіть сю маленьку квоту 6 золотих і прислати її з початком року, ніж видавцєви ждати на 700—800 таких осіб, які «забувають» прислати в час належну передплату, через що припинюють можливість правильного фунговання видавничого апарату.

Чейже повинно найтися у нашій суспільности 1000 таких людей, для яких справа іstownання «Світа Дитини» не повинна бути байдужа.

Оповістка.

Хто бажає мати гарну зверхню вінету на окладинку річника «Світа Дитини» або «Молодої України» за 1925 рік — нехай пришле значками пошовими в листі квоту 1 зол. на одну, або 2 зол. на дві вінети. Вінети сі друковані у 3 барвах так, як були на поодиноких числах, лише є вони на білім пелюровім папері, щоби їх міг переплетник наклеїти на окладинку (тектуру) річника, який буде оправляти. Спішіть скоро з замовленням, бо запас сих вінет — невеликий.

○ ○ ○ ○ ○ ○ Видав і за редакцію відповідає: **М. Таранько.** ○ ○ ○ ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.